

PŘIPRAVOVANÉ AKCE

07. - 11. 4.	TECHAGRO, SILVA REGINA, BIOMASA, Brno
13. 4. So	Členská schůze - shromáždění delegátů SCHOK z.s.
27. 4. So	Ratibořice, Ověčácké slavnosti v Babiččině údolí, krajský den Královéhradeckého sdružení
01. 5. St	NT plemenných beranů a kozlů na Zlobici
04. 5. So	NT plemenných beranů a kozlů Královéhradeckého kraje, Náchod
11. 5. So	NT plemenných beranů šumavská ovce, Michlova Hut'
11. 5. So	NT plemenných beranů a kozlů, Farma Huníkov
11. 5. So	Májové slavnosti na Kozí farmě Úvalno
17. 5. Pá	Setkání Klubu chovatelů ovcí zwartbles, farma Nalezený, Novosedly nad Nežárkou
18. 5. So	Jarní výstava romanovských ovcí, Farma Tehov
18. - 23. 5.	Mezinárodní zemědělský veletrh Novi Sad, Vojvodina, Srbsko
24. 5. Pá	NT plemenných beranů Abertamy
24. 5. Pá	NT plemenných beranů Úbarsko, penzion u Jandů
25. 5. So	NT plemenných beranů a kozlů Košařiska
25. 5. So	NT plemenných beranů a kozlů Strakonice
01. 6. So	Selský deň Vrbětice, Mistrovství republiky ve stříhání ovcí, Mistrovství Valašska v ručním stříhání ovcí
8. 6. So	ENT plemenných beranů vřesové ovce, NT plemenných beranů a kozlů Sedlčany Krajské shromáždění Středočeského krajského sdružení
16. 6. Ne	ENT plemene skudde, NT beranů a kozlů (vhodné pro klasif. nad 12 měs.) Nová Ves u Týniště nad Orlicí
21. 6. Pá	Klasifikace plemenných beranů texel ze stáje, Hrusice

AKTUALITA

Odepsání nezavěšených ušních známek

Na základě častých a opakujících se dotazů k odepisování nezavěšených ušních známek (např. z důvodu jejich ztráty, znehodnocení apod.) upřesňuje Českomoravská společnost chovatelů postup při jejich odpisu. Čtete na straně 3

Upozornění pro plátce DPH

Vyzýváme chovatele-plátce DPH, aby ověřili, zda mají na daňových dokladech od Svazu chovatelů ovcí a koz z.s. správně uvedeno svoje DIČ. Pokud tomu tak není, nahláste, prosím, svoje DIČ na účtárnu Svazu. Vyhněte se tak případným potížím při prokazování odpočtu DPH.

Sazba DPH pro živá zvířata

Vzhledem k častým dotazům ohledně sazby DPH na živá zvířata sdělujeme, že dle novely zákona o DPH (platné od 1. 1. 2024) jsou živá zvířata uvedena v příloze č. 3 příslušného zákona ve snížené sazbě daně 12 %.

Vakcína BARBERVAX proti vlasovce slezové (Haemonchus contortus)

Účinná vakcína proti vlasovce slezové, která není v ČR registrována, ale je možno ji získat na výjimku pro konkrétního chovatele a veterinárního lékaře. V případě zájmu je možno se během měsíce března obrátit na veterinárního lékaře MVDr. Lukáše Reithmayera, ervet@ervet.cz, tel: 720 501 155, který může zajistit objednání i aplikaci vakcíny. Čtete v rubrice VETERINÁŘ NÁM RADÍ, s. 56

Důležité upozornění pro chovatele koz - producenty plemenných kozlíků

Každý kozel, který půjde od 1. 8. 2024 na bonitaci, musí mít ověřený původ - parentitu (vše popsáno v zápise z Rady PKK). Stanovení genomické plemenné hodnoty je ze 70 % hrazeno dotací, zbylých 30 % hradí ze svých zdrojů chovatel. Členům Spolku může být poskytnuta sleva až do výše 50 % z této částky. Na rok 2024 je tato sleva schválena.

Čtete více na s. 76

OBSAH

Kontakty	2
Úvodník	
Úvodník	3
Odepsání nezavěšených ušních známek	3
Ze života Svazu	
Výsledky KU ovcí a koz v ČR za rok 2023	3
Výsledky KU koz za rok 2023	8
Reprodukční výkonnost jednotlivých stád ovcí v kontrole užitekosti v roce 2023	25
Výsledek testace výkrmnosti a jatečné hodnoty v roce 2023	28
Aukční přehlídky plemenných kozlů v roce 2023	29
Produkce plemenných beranů 2023	31
Nové linie beranů zaregistrované v roce 2023	43
NT na plemenné berany a kozly v roce 2024	44
Jak je u nás	
Hospodářství Pavly Kožnarové	46
Hospodářství paní Schneedorferové	47
Pořád je co se učit	
Inseminácia oviec a koz	49
Veterinář nám radí	
Parazit v našich chovech; udržitelný stav a prevence	50
Antiparazitika u ovcí a koz: fakta a mýty	52
Citlivost původce kaseózní lymfadenitidy vůči vybraným dezinfekčním látkám	54
Informace o vakcíně BARBERVAX	56
Inspirace z Velké Británie	
Mohou postupy praktikované v době bahnění snížit potřebu antibiotik?	56
Jak letos co nejlépe využít dostupnou trávu prostřednictvím rotačního systému pastvy	58
Vlnařské tvořivé okénko	
Tkaní záložky na kartonu	59
Představujeme členy klubu - Iva Lefnerová	61
Čtenáři nám píší	
Čtvrtstoletí chovu původní valašské ovce na Bludiče	62
Připravované akce	
Ratibořické ovčácké slavnosti	64
Jarmark v Košařiskách	65
Selský deň	66
Úřední deska	
Metodika kontroly zdraví zvířat a nařízené vakcinace na rok 2024	67
Dotace pro chovatele ovcí a koz v roce 2024	69
Zápis z jednání RPKO	70
Zápis z jednání RPKK	73
Důležité upozornění pro chovatele koz	76
Společenská rubrika	
Gratulujeme k významnému výročí	
Ing. Richarda Konráda	77
Šedesátiny Jana Nováka	77
Šedesátiny Ing. Petra Zajíčka	78
Padesátiny Vladimíry Křenkové	78
Inzerce	79

Svaz chovatelů ovcí a koz z.s.

Chovatelů 500, 252 09 Hradištko
e-mail: info@schok.cz, www.schok.cz
IČO 63109859, DIČ CZ 63109859
Bankovní spojení: Raiffeisenbank 6653093002/5500

vedení plemenných knih ovcí

Zlobice ev. č. 55, 666 03 Malhostovice
Hana Vystrčilová, tel.: 777 754 801
e-mail: pkovce@schok.cz

vedení plemenných knih koz

Chovatelů 500, 252 09 Hradištko
Šárka Kořínková, tel.: 777 754 813
e-mail: pkkoz@schok.cz

Předsednictvo SCHOK z.s.

Předseda

Ing. Richard Konrád, tel.: 777 754 802,
e-mail: konrad@schok.cz

1. místopředseda

Ing. Tomáš Klíma, tel.: 602 321 507,
e-mail: klima@schok.cz

2. místopředseda

Ing. Roman Ciešlar, tel.: 777 754 823,
e-mail: cieslar@schok.cz

Ředitel

Ing. Jiří Huml, tel.: 777 754 821, e-mail: huml@schok.cz

Spolková rada SCHOK z.s.

Ing. Richard Konrád, Ing. Tomáš Klíma, Ing. Roman Ciešlar

Středočeský kraj

Petr Kříž, tel.: 603 825 187, e-mail: ovce.pk@seznam.cz

Jihočeský kraj

Ing. Jan Vejčík, tel.: 721 100 001, e-mail: info@puvodnivalaska.cz

Plzeňský a Karlovarský kraj

Ing. Václav Kovář, tel.: 725 990 159, e-mail: info@arbocom.cz

Ústecký kraj

Jan Hála, tel.: 777 826 300, e-mail: uestecky@schok.cz

Liberecký kraj

Josef Pulíček ml., tel.: 723 063 442,
e-mail: josef.pulicek2@farmapencin.cz

Královéhradecký kraj

Milada Kvirencová, tel.: 604 706 642,
e-mail: milada.kvirencova@seznam.cz

Pardubický kraj

Michaela Kvisová, tel.: 777 664 636,
e-mail: info@romanovsheep.cz

Vysočina

Ing. Marie Jahodová, tel.: 606 314 379,
e-mail: marie.jahodova@email.cz

Jihomoravský kraj

Ing. Jiří Huml, tel.: 777 754 821,
e-mail: huml@schok.cz

Zlínský kraj

Pavel Slovák, tel.: 606 951 454, e-mail: slovak.pavel@volny.cz

Moravskoslezský kraj

Martin Carbol, tel.: 724 838 791, e-mail: 321.martin@seznam.cz

Předseda PKO

Ing. Martin Hošek, Ph.D. tel.: 777 754 809, 606 319 882,
e-mail: hosek@mendelu.cz

Předseda PKK

Ing. Ladislav Strnad, tel.: 777 754 855,
e-mail: strnad@schok.cz

Revizní komise Svazu chovatelů ovcí a koz z.s.

Předseda

Mgr. Ján Kováč, tel.: 777 754 808, e-mail: kovac@schok.cz

Členové RK

Ing. Nikola Havrdová, tel.: 607 592 105, e-mail: havrdn@fzt.jcu.cz
Ing. Petr Kotlaba, tel.: 731 159 641, e-mail: kotlaba@agrotrans.cz
Radek Říha, tel.: 728 492 496, e-mail: radek.riha71@gmail.com
Stanislav Zámečník, tel.: 602 733 627,
e-mail: stanislav.zamecnik@seznam.cz

ZPRAVODAJ SVAZU CHOVATELŮ OVCÍ A KOZ z.s.,

vydává:

Svaz chovatelů ovcí a koz z.s., zapsán ve spolkovém registru Městského soudu v Praze, oddíl L, vložka 74909,
redakce: SCHOK z.s., Zlobice ev. č. 55, 666 03 Malhostovice, www.schok.cz, e-mail: info@schok.cz,
evidováno u Ministerstva kultury ČR pod č. MK ČR E 12925
ISSN 1213-371X

Neprodejně! Zpravodaj je určen členům Svazu chovatelů ovcí a koz z.s.,
roční členský příspěvek SCHOK z.s. je 450 Kč, příspěvky na rok 2024 můžete poukázat na účet Svazu u Raiffeisenbank
6653093002/5500 (variabilní symbol Vám bude přidělen po dohodě s redakcí – Hana Vystrčilová)
nebo je zaplatit složenkou.

Redakce zpravodaje nezodpovídá za obsah inzerátů.

Redakční rada:

Ing. Richard Konrád, Ing. Vít Mareš, Ing. Jiří Huml, Ing. Tomáš Klíma,
Ing. Martin Hošek, Ph.D., Ing. Roman Ciešlar, Ing. Ladislav Strnad, Mgr. Iva Oukropcová – redaktor

Grafická úprava a tisk:

SET SERVIS centrum reklamy a tisku s.r.o., Helvíkovice 113, 564 01 Žamberk, e-mail: studio@setservis.cz, www.setservis.cz

Distribuce:

5P Agency, Pražákova 876/66, 639 00 Brno
Do tisku předáno 7. 3. 2024, náklad 1 200 ks
Uzávěrka příštího čísla: 26. 5. 2024

■ ÚVODNÍK

Vážené chovatelky, vážení chovatelé,

máme za sebou zimní období a začíná nám chovatelsky nejtěžší období roku, a to jsou porody a odchovy jehňat a kůzlat. Pro nadcházející období Vám proto přeji klid a dostatek fyzických i psychických sil pro jeho zvládnutí a samozřejmě mnoho narozených a zdravě odchovaných jehňat a kůzlat.

V letošním roce vstoupil poprvé v platnost dotační titul 2.A.e.2.k.3. Podpora chovatelů na plemennou jehnici nebo kozičku, který vyšel v plném znění v Zásadách, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotací pro rok 2024. Věřím, že tento dotační titul jako chovatelé využijete a podpoříte tím svůj chov ovcí a koz. Na příští rok stále vyjednává vedení Svazu zařazení dotačního titulu na zlepšení životních podmínek pro chov ovcí a koz - welfare. Pevně věřím, že notifikace Evropskou komisí dobře dopadne a pro rok 2025 bude tento dotační titul nově zařazen do Národních dotací.

V loňském roce také probíhalo dotazníkové šetření pro oblast výskytu vlka obecného, kterého se někteří chovatelé zúčastnili a já jim chci tímto poděkovat. Při vyjednávání o sazbách náhrad na AOPK nám bohužel ztížil vyjednávací pozici malý počet větších farem, který se tohoto šetření zúčastnil. I přesto nám z dotazníkového šetření vzešly nové sazby újmy za ztížené zemědělské hospodaření v těchto oblastech. Pokud Legislativní rada vlády tyto sazby za ztížené hospodaření zpracuje a následně budou schváleny, tak se náhrady výrazně zvýší. Doufám, že než toto číslo Zpravodaje vyjde, tak sazby budou schválené a budete si žádat za sazby

zvýšené proti předchozímu roku. Veškeré informace jsou zveřejněny na stránkách navratvlku.cz, kde najdete i předběžnou kalkulačku k výpočtu náhrad. Zde je dobré si připomenout, že jsme zatím jediný stát v EU, který takové náhrady ve vlčích oblastech má. Jen za rok 2022 bylo za újmy do chovu ovcí a koz vyplaceno přes 18,5 mil. Kč.

Většina krajských organizací má již za sebou krajské shromáždění, kde každý kraj vyhodnotil svou činnost, naplánoval akce na rok 2024, byl informován o činnosti Svazu a prodiskutoval vše potřebné. Krajské shromáždění je pro chovatele ideální příležitostí pro setkání chovatelů mezi sebou a nabráním dalších informací, inspirací a sil do dalšího období a to samé Vám všem přeji i já.

Ing. Tomáš Klíma

■ ODEPSÁNÍ NEZAVĚŠENÝCH UŠNÍCH ZNÁMEK

Na základě častých a opakujících se dotazů k odepisování nezavěšených ušních známek (např. z důvodu jejich ztráty, znehodnocení apod.) upřesňuje Českomoravská společnost chovatelů postup při jejich odpisu.

Nezavěšené ušní známky se odepisují SOUČASNĚ s objednávkou nových ušních známek, tzn., že je nutné objednávku

zaslat pouze prostřednictvím objednávkového formuláře ve formě .pdf, .doc, .docx, .xlsx na email znamky@cmsch.cz, případně zaslat objednávku poštou. Do poznámky vždy uveďte požadavek na odepsání konkrétního počtu známek. V případě objednávky skrze Portál farmáře není možné chovatelů vyhovět v odepsání známek.

Známky se odepisují na celkový počet, nikoliv na konkrétní čísla. Je tedy nutné uvést požadovaný počet známek včetně určení pohlaví (např. 6 ks samci, 6 ks samice)

■ VÝSLEDKY KONTROLY UŽITKOVOSTI OVCÍ A KOZ V ČR ZA ROK 2023

Kontrola užitkovosti ovcí a koz se provádí v souladu se zákonem 154/200 Sb. a stanoveným šlechtitelským programem Svazu chovatelů ovcí a koz z.s. K základním ukazatelům patří vedle údajů o reprodukci zapojených jedinců a stád sledování růstových schopností u všech plemen ovcí a masných plemen koz (sleduje se váha odchovaných jehňat a kůzlat ve 100 dnech), sledování jatečné hodnoty masných plemen ovcí a koz (provádí se ultrazvukové měření hloubky zádového svalu a výšky podkožního tuku) a sledování mléčné užitkovosti u dojených plemen ovcí a koz, které bylo prováděno upravenými metodami AC - kontrola po provedení odstavu kůzlat nebo jehňat a EC kontrola prováděna u koz bez odstavu kůzlat (provádí se měsíční měření nadojeného mléka a rozbor obsahu mléčných složek - bílkovin, tuku

a laktózy). Od roku 2020 došlo ke změně šlechtitelského programu pro chov koz, byla změněna délka normované laktace na 240 dnů, v metodě EC se provádí kontroly během laktace v intervalu 60 dnů. Všechny kontroly provádí pracovníci oprávněných osob.

Získané údaje slouží ke stanovení plemenných hodnot jednotlivých plemenných ovcí a koz a jsou využívány při vyhodnocení kontroly dědičnosti.

V roce 2023 tuto činnost v chovu ovcí prováděly dvě oprávněné organizace: Svaz chovatelů ovcí a koz z.s. a Dorper asociace CZ z.s. (od této oprávněné osoby údaje nemáme). Kontrolu užitkovosti koz prováděl Svaz chovatelů ovcí a koz z.s.

Vývoj kontroly užitkovosti ovcí od roku 2000 je uveden v tabulce č. 1.

Tab. 1 Vývoj výsledků kontroly užítkovosti ovcí ČR v letech 2000/2023

Rok	Počet stád	Počet bahnic ks	Oplodnění v %	Plodnost v %	Intenzita v %	Odchov v %	Přírůstek jehňat g	Stříž vlny v kg
2000	387	14 779	86,9	149,1	129,5	110,0	236	4,2
2001	460	18 015	87,8	148,8	130,7	110,8	240	3,9
2002	504	20 297	89,4	149,7	133,8	113,1	235	4,0
2003	545	25 704	85,7	151,6	129,9	110,0	234	4,0
2004	543	25 637	87,2	149,5	130,3	111,2	243	4,1
2005	544	25 162	84,9	152,3	129,3	110,4	240	4,2
2006	530	24 885	86,5	154,6	133,7	115,0	244	4,5
2007	484	23 348	91,3	159,3	145,6	130,6	252	4,2
2008	469	22 932	89,9	156,5	140,7	122,5	244	4,2
2009	452	23 070	88,3	155,9	137,7	122,1	239	3,8
2010	445	21 551	89,2	155,3	138,5	121,9	247	4,7
2011	465	21 317	90,3	161,2	145,6	126,6	256	2,5
2012	485	23 217	91,2	158,0	144,1	125,4	252	1,2*
2013	507	22 632	90,0	156,9	141,2	123,0	243	1,1*
2014	529	23 553	91,5	159,4	145,9	130,3	250	-
2015	538	23 735	90,2	160,1	144,4	129,1	244	-
2016	527	23 686	90,4	160,1	144,7	127,7	244	-
2017	528	22 491	88,5	160,2	141,7	122,4	243	-
2018**	747	20 791	92,1	161,2	148,5	129,9	244	-
2019**	676	18 390	90,1	154,5	139,2	121,1	244	-
2020**	601	17 078	90,1	157,7	142,0	124,0	243	-
2021**	593	15 558	88,5	155,0	137,2	119,1	247	-
2022**	561	14 646	90,5	160,8	145,5	127,1	246	-
2023**	526	14 134	88,5	159,5	141,2	119,9	245	-
Index 2023/2000 %	-	95,6	101,8	107,0	109,0	109,0	103,8	-

* plemeno shetlandská ovce

** plemena započítána i ve společných stádech

Nárůst stavů ovcí v kontrole užítkovosti od roku 2000 do roku 2003 byl více než 70%, v dalších třech letech se stavy bahnic v kontrole užítkovosti mírně snižovaly, v letech 2010 a 2011 byl však patrný výraznější pokles na 21 317 ks, který se v roce 2012 zastavil a v letech 2014 až 2016 se stabilizoval na více než 23 500 ks. V roce 2017 až 2023 pokles pokračoval až na 14 134 ks bahnic. To je cca 13 % bahnic chovaných v České republice, pokud vycházíme ze stavů hospodářských zvířat evidovaných Českým statistickým úřadem k 1.4.2022. Počet bahnic v kontrole užítkovosti v roce 2022 a 2023 klesl pod počet bahnic zapojených v kontrole užítkovosti v roce 2000!

Počty bahnic v kontrole užítkovosti oproti roku 2022 příliš neklesly, nicméně u jednotlivých plemen je situace následující:

K mírnému poklesu početních stavů došlo u plemene clun forest, romney, merinolandschaf, šumavská ovce, zwartbles, německá černohlavá ovce, oxford down, suffolk, romanovská ovce.

K mírnému nárůstu početních stavů došlo u plemene kerry hill, ouessantská ovce, kamerunská ovce a u plemen lacane a východofriřská ovce.

Rada plemenných knih ovcí se musí zamyslet nad početními stavy některých plemen ovcí, u kterých se počítají nebo naopak nepočítají plemenné hodnoty:

Plemena, kde se RPH počítá - clun forest CF 215 bahnic, merinolandschaf ML 221 bahnic, charollais CH 197 bahnic, oxford down OD 239 bahnic, a naopak plemena, kde by se

RPH měla začít počítat - ouessantská ovce OU 270 bahnic a kamerunská ovce KA 180 bahnic.

Stále přetrvává nízký počet bahnic v jednotlivých stádech, která jsou v kontrole užítkovosti, což značně zvyšuje náklady na tyto služby. Dlouhodobě dochází k nárůstu chovatelsky zajímavých plemen, jako je jakob, jurská ovce, ovce ouessantská, ovce shetlandská, racka, ovce vřesová a walliserská, která jsou chována ve velmi malých stádech. Nárůst je u masného plemene texel, dojeného plemene lacaune i východofríské ovce. Významný je pokles u genetického zdroje šumavské ovce a u hospodářsky významných plemen, jako je charollais, německá černohlavá ovce, merinolandschaf a cigája, také u plodného plemene románovská ovce. U ostatních nevyjmenovaných kombinovaných

a masných plemen byly v porovnání s rokem 2022 počty zapojených bahnic do kontroly užítkovosti stabilizované. Ve sledovaných užítkových vlastnostech reprodukce - plodnost na obahněnou, intenzita, odchov i růstové schopnosti jehňat mají dlouhodobý pozitivní trend. Produkce potní vlny, jako nepovinný ukazatel, se přestal sledovat. Svaz chovatelů ovcí a koz z.s. chce při realizaci šlechtitelských programů jednotlivých plemen zvýšit důraz na kvalitu plemenářské práce a tím podpořit chovatele s nejlepší užítkovostí. Systematickou selekcí špičkových zvířat chceme dosáhnout trvalého nárůstu sledovaných užítkových vlastností.

Podrobný přehled výsledků kontroly užítkovosti ovcí za rok 2023 s rozlišením čistokrevných zvířat a kříženců je uveden v tabulce č. 2.

Tab. č. 2 Výsledky kontroly užítkovosti ovcí za 2023

Plemena		Stád	Bahnic ks	Oplodnění (%)	Plodnost (%)	Intenzita (%)	Odchov (%)	Zváženo (%)	Hmotnost kg			Přírůstek 100 dnů (g)
									nar.	odst.	100 d	
AL	ALPSKÁ OVCE		1	100	200	200	200	200	2,8	0	22	192
AL	včetně kříženců	3	4	75	133,3	100	75	75	3,1	0	23,4	202
BG	BERGSCHAF		66	74,2	126,5	93,9	83,3	83,3	3,4	0	23,5	201
BG	včetně kříženců	4	71	74,6	126,4	94,4	84,5	84,5	3,4	0	23,9	205
C	CIGÁJA		12	100	150	150	108,3	33,3	3,1	0	21,2	181
C	včetně kříženců	3	85	96,5	163,4	157,6	117,6	35,3	3,1	0	23	200
CF	CLUN FOREST		215	84,7	180,2	152,6	134,9	122,3	3	0	27,2	242
CF	včetně kříženců	24	235	84,7	178,9	151,5	135,3	122,6	3	0	27	240
J	JAKOB		32	90,6	175,9	159,4	150	140,6	3	0	23,2	202
J	včetně kříženců	3	32	90,6	175,9	159,4	150	140,6	3	0	23,2	202
JS	JURSKÁ OVCE		59	45,8	125,9	57,6	54,2	44,1	3,9	0	22,6	187
JS	včetně kříženců	3	59	45,8	125,9	57,6	54,2	44,1	3,9	0	22,6	187
K	ROMNEY		2058	87,7	160,7	140,9	127,3	104,1	3,2	15,6	30,3	271
K	včetně kříženců	33	2154	88,1	159,8	140,7	127,4	104,2	3,2	15,4	30,3	271
KA	KAMERUNSKÁ OVCE		180	96,1	161,3	155	147,8	141,1	2,2	0	16,2	140
KA	včetně kříženců	16	180	96,1	161,3	155	147,8	141,1	2,2	0	16,2	140
KH	KERRY HILL		59	86,4	147,1	127,1	118,6	111,9	3,2	0	28,1	249
KH	včetně kříženců	4	59	86,4	147,1	127,1	118,6	111,9	3,2	0	28,1	249
L	LEIN		12	100	150	150	141,7	66,7	3,4	0	35,8	324
L	včetně kříženců	1	12	100	150	150	141,7	66,7	3,4	0	35,8	324
ML	MERINOLANDSCHAF		221	98,2	164,1	161,1	150,2	143	3,1	0	31,4	284
ML	včetně kříženců	8	229	98,3	164,4	161,6	150,2	141,9	3,1	0	31,2	282
OU	OUESSANTSKÁ OVCE		270	89,6	100	89,6	84,1	78,1	1,5	0	9,1	76
OU	včetně kříženců	35	275	89,8	100	89,8	84,4	78,5	1,5	0	9	75
RC	RACKA		9	77,8	100	77,8	77,8	77,8	3,8	0	18,7	149
RC	včetně kříženců	1	9	77,8	100	77,8	77,8	77,8	3,8	0	18,7	149
S	ŠUMAVSKÁ OVCE		1553	83,6	137,4	114,9	100,9	86,2	3,3	0	23,4	201
S	včetně kříženců	29	1571	83,5	137,5	114,8	100,9	86,3	3,3	0	23,3	200
SD	SKUDDE		109	97,2	145,3	141,3	137,6	125,7	2,2	0	17,2	150
SD	včetně kříženců	11	110	97,3	144,9	140,9	137,3	125,5	2,2	0	17,2	150
SH	SHETLANDSKÁ OVCE		109	88,1	150	132,1	128,4	123,9	2,2	13,5	20,8	186
SH	včetně kříženců	8	109	88,1	150	132,1	128,4	123,9	2,2	13,5	20,8	186

Plemena		Stád	Bahnic ks	Oplodnění (%)	Plodnost (%)	Intenzita (%)	Odchov (%)	Zváženo (%)	Hmotnost kg			Přírůstek 100 dnů (g)
									nar.	odst.	100 d	
V	VALAŠKA PŮVODNÍ		1050	82,9	129,4	107,2	86,5	73	3,3	12,2	20,1	167
V	včetně kříženců	49	1057	83	129,4	107,4	86,7	72,8	3,3	12,2	20,1	167
VR	VŘESOVÁ OVCE		404	85,4	128,4	109,7	101,5	82,2	3,4	0	25,7	224
VR	včetně kříženců	20	404	85,4	128,4	109,7	101,5	82,2	3,4	0	25,7	224
WL	WALLISERSKÁ OVCE		11	100	163,6	163,6	154,5	136,4	3,1	0	30	269
WL	včetně kříženců	3	11	100	163,6	163,6	154,5	136,4	3,1	0	30	269
XX	včetně kříženců	15	42	88,1	143,2	126,2	109,5	69	3	0	28,1	251
ZV	včetně kříženců	1	5	100	100	100	80	0	3,8	0	0	0
ZW	ZWARTBLES		420	74,3	167,6	124,5	116	107,1	3,4	0	31,1	277
ZW	včetně kříženců	22	433	75,1	168,9	126,8	118	109,2	3,3	0	31	276
Kombinovaná plemena												
Celkem/stád ks		296	7146	85,6	146,7	125,7	112,2	95,4	3,1	15,2	25,6	225
BE	BERRICHONE DU CHER		94	86,2	149,4	128,7	100	91,5	3,2	0	29,1	259
BE	včetně kříženců	15	158	89,2	139	124,1	105,1	98,1	3,3	0	27,8	245
CH	CHAROLLAIS		197	86,8	174,9	151,8	142,6	99	3,4	0	30,6	272
CH	včetně kříženců	14	207	87,4	173,5	151,7	142,5	99,5	3,4	0	30,6	272
H	HAMPSHIRE		97	93,8	158,2	148,5	138,1	123,7	3	0	25,9	228
H	včetně kříženců	5	97	93,8	158,2	148,5	138,1	123,7	3	0	25,9	228
NC	NĚMECKÁ ČERNOHLAVÁ		31	61,3	147,4	90,3	77,4	64,5	3,3	0	28,4	251
NC	včetně kříženců	5	67	50,7	138,2	70,1	58,2	50,7	3,4	0	29,9	265
OD	OXFORD DOWN		239	91,6	167,6	153,6	138,9	124,7	3	12,7	32,6	296
OD	včetně kříženců	12	249	91,6	165,8	151,8	137,3	122,9	3	12,7	32,3	293
SF	SUFFOLK		2203	87,6	169,4	148,3	123,5	111,6	3,1	12,2	31,1	280
SF	včetně kříženců	77	2395	87,8	169,5	148,9	125,1	112,8	3,1	12,2	31,1	280
T	TEXEL		1015	93,3	156	145,5	112,7	104,1	3,3	0	30,7	273
T	včetně kříženců	37	1067	93,4	154,8	144,6	112,9	104,2	3,3	0	30,7	273
Masná plemena												
Celkem/stád ks		165	4240	89,1	163,9	146	122,1	109,3	3,2	12,6	30,8	276
R	ROMANOVSKÁ OVCE		344	79,4	303,3	240,7	208,1	188,4	2,5	0	26,4	239
R	včetně kříženců	30	370	80,3	295,6	237,3	205,7	185,9	2,5	0	26,4	239
Plodná plemena												
Celkem/stád ks		30	370	80,3	295,6	237,3	205,7	185,9	2,6	0	26,4	239
DS	včetně kříženců	2	46	97,8	140	137	123,9	0	3,2	0	0	0
LA	LACAUNE		1332	99,7	160,9	160,4	107,1	0,2	3,1	0	21,5	184
LA	včetně kříženců	19	1665	98,3	159,1	156,5	109	2,5	3,1	0	24,6	215
SL	včetně kříženců	2	37	97,3	141,7	137,8	124,3	0	3,2	0	0	0
VF	VÝCHODOFRÍSKÁ OVCE		536	95,3	197,5	188,2	166	0	3	0	0	0
VF	včetně kříženců	12	630	95,9	198,5	190,3	168,6	0	3	0	0	0
Dojená plemena												
Celkem/stád ks		35	2378	97,6	168,7	164,8	125,3	1,8	3,1	0	24,6	215
CELKEM v KU/stád ks		526	14134	88,5	159,5	141,2	119,9	86,2	3,1	13,1	27,6	245

Vysvětlivky: XX kříženci bez původu, ZV zušlechtěná valaška, DS slovenská dojná ovce, SL dojná syntetická linie

V roce 2023 bylo do kontroly mléčné užitkovosti dojených plemen ovcí zapojeno 1 835 bahnic, u nichž byla uzavřena normovaná laktace. Kontrola užitkovosti se prováděla v 18 stádech. S ukončenou laktací bylo 402 bahnic plemene východofríské ovce, 1 021 bahnic plemene lacaune a 412 kříženek. Od roku 2013 bylo přistoupeno ke změně výpočtu celkové produkce mléka za dojnou periodu z původních 240 na 150 dnů. Celkem bylo dosaženo za 150denní dojnou periodu průměrné

produkce 307,6 kg mléka o tučnosti 5,7 %, obsahu bílkovin 5,6 % a laktózy 4,7 %. Čistokrevné ovce plemene lacaune dosáhly nejvyšší celkovou produkci mléka za laktaci, celkovou produkci tuku za dojnou periodu a celkovou produkci bílkovin za dojnou periodu. Výsledky podle jednotlivých chovů a plemen jsou uvedeny v tabulce č. 3.

Ing. Vít Mareš

Tab. č. 3. Výsledky kontroly užitkovosti dojených ovcí 2023

TYP KU	PLEMENO	OBVOD	CHOVATEL	OVCE S LAKTACÍ KS	UŽITKOVOST KG	TUK %	TUK KG	BÍLKOVINY %	BÍLKOVINY KG	LAKTÓZA %	LAKTÓZA KG	SUŠINA %	SUŠINA KG
AC	LA	OBVOD 20244	STATEK HORNÍ DVORCE	421	431,1	5,2	22,6	5,7	24,5	4,8	20,8	10,8	46,6
AC	LA	OBVOD 30904	HOR.STATEK ABERTAMY	26	148,7	6,9	10,2	6,4	9,5	4,5	6,7	11,6	17,2
AC	LA	OBVOD 50103	STATEK ČEKÁNOV	13	300,6	4,9	14,7	6	18,1	4,7	14,2	11,5	34,7
AC	LA	OBVOD 50572	BROUMOV - MENČÍKOVÁ	148	361,2	7,2	26,1	6,1	22,1	4,5	16,2	11,2	40,6
AC	LA	OBVOD 61036	FARMA POZDĚTÍN - LA	94	402,9	5,5	22	5,5	22	4,8	19,2	11	44,4
AC	LA	OBVOD 70291	PROKEŠ-SMILOVICE	117	422,7	5,4	23	5,4	22,6	4,8	20,3	10,9	46,3
AC	LA	OBVOD 70965	BRNÍČKO HRDLÍČKA	99	449,8	6,6	29,5	5,9	26,5	4,6	20,7	11,3	50,7
AC	LA	OBVOD 71063	VAL. BYSTRICE - ONDRUCH	103	257,4	5,3	13,6	5,6	14,5	4,5	11,7	11	28,2
AC	LA	CELKEM PLEMENO LACAUNE		1021	392,8	5,7	22,5	5,7	22,4	4,7	18,6	10,9	42,7
AC	VF	OBVOD 10126	NA PODSKÁLE	23	259,6	4,3	11,1	5,5	14,3	5	12,9	11,2	29,1
AC	VF	OBVOD 20411	NOVÝ RYCHNOV - KREJZLÍKOVÁ	29	268,5	5,5	14,7	5,2	13,9	4,7	12,7	9,1	24,4
AC	VF	OBVOD 20506	GREEN OAK s.r.o.	18	266,6	4,5	12	4,9	13,1	4,9	13	10,5	28,1
AC	VF	OBVOD 40130	SABÁČEK MICHAL	37	217,2	5,5	12,1	5,2	11,3	4,5	9,8	10,5	22,8
AC	VF	OBVOD 40234	PRŮCHA RADEK	18	309,5	4,5	14,1	5,2	16,2	5,1	15,7	11,1	34,3
AC	VF	OBVOD 40553	PULÍČEK VF	255	192,5	4,8	9,3	5	9,7	4,9	9,4	10,7	20,6
AC	VF	OBVOD 40622	JAKUBŮ PAVLA	9	215,4	4,6	9,8	6,1	13,2	4,3	9,3	11,2	24,2
AC	VF	OBVOD 61203	KREJČÍ LULEČ	8	131,9	5,4	7,2	6,5	8,6	3,4	4,5	10,5	13,8
AC	VF	OBVOD 71082	BLIŽNÁK LADISLAV	5	294	5,4	15,8	5	14,5	4,9	14,4	10,7	31,4
AC	VF	CELKEM VÝCHODOFRÍSKÉ OVCE		402	213,2	4,9	10,4	5,2	11	4,8	10,3	10,6	22,6
AC	XX	OBVOD 10126	NA PODSKÁLE s.r.o.	11	238,5	4,5	10,8	6	14,2	4,9	11,6	11,6	27,7
AC	XX	OBVOD 20506	GREEN OAK s.r.o.	1	281,1	4,3	12	4,9	13,8	4,7	13,3	10,4	29,2
AC	XX	OBVOD 30904	HOR.STATEK ABERTAMY	270	146,7	7,1	10,4	6	8,8	4,4	6,5	11,3	16,6
AC	XX	OBVOD 40553	PULÍČEK VF	1	236,2	4,3	10,2	5	11,8	5	11,9	10,8	25,4
AC	XX	OBVOD 40630	LAUŠMAN DOJNÉ (42)	118	264	5,4	14,3	5,8	15,2	4,8	12,8	11,7	30,9
AC	XX	OBVOD 50103	STATEK ČEKÁNOV	11	341,5	5,2	17,7	6	20,4	4,6	15,9	11,4	38,9
AC	XX	* CELKEM XX - KŘÍŽENCI		412	188,5	6,2	11,7	5,9	11,1	4,6	8,7	11,5	21,7
AC		** CELKEM ČR 2023		1835	307,6	5,7	17,4	5,6	17,4	4,7	14,5	10,7	32,9

ČSÚ od dubna 2022 nevydal statistický údaj o početních stavech ovcí a koz chovaných v ČR, takže můžeme jen odhadovat, jak to s počty koz v ČR vůbec je. Lze však předpokládat, že se početní stavy stále snižují

(odhad je 22 000 - 23 000 kusů koz). V kontrole užitkovosti bylo v roce 2023 zapojeno 3 343 kusů koz (tabulka 1 výsledků KU koz), což je o 13 % méně než v roce 2022. Největší zastoupení mají v kontrole užitkovosti naše národní

plemena. I u nich však také došlo v roce 2023 ke snížení početních stavů v KU. Koz bílých krátkosrstých bylo zapojeno 1723 kusů (-170 ks proti roku 2022), což je 51,54 % z celkového počtu koz v KU. Hnědých krátkosrstých koz bylo 726 kusů (-51 ks), což je 21,72 %, anglonubijských koz bylo 359 ks (-60 ks), což je 10,74 %. Masná plemena koz zastupují v KU burské kozy, kterých bylo zapojeno 169 kusů (+1 ks), což je 5,06 %.

Kříženců dojených plemen koz bylo v KU evidováno 267 kusů (-171 ks), což je 7,99 %. Ostatní plemena koz jsou v KU zastoupena malými počty zvířat. Výsledky užitkovosti jednotlivých plemen koz jsou uveřejněné v tabulce č. 2 výsledků KU koz za rok 2023.

Ing. Richard Konrád

■ VÝSLEDKY KONTROLY UŽITKOVOSTI KOZ ZA ROK 2023

Tab. č. 1 Výsledky kontroly užitkovosti koz v letech 2000 - 2023

Rok	Počet koz v KU		Mléko				
	celkem	laktace	produkce (kg)	tuk (%)	tuk (kg)	bílkoviny (%)	bílkoviny (kg)
2000	2234	986	836	3,70	30,9	2,79	23,3
2001	2275	1144	861	3,51	30,2	2,79	24,0
2002	2443	1247	825	3,42	28,2	2,89	23,8
2003	2627	1504	757	3,36	25,4	2,79	21,1
2004	2547	1547	770	3,22	24,8	2,83	21,8
2005	2980	1857	731	3,35	24,5	3,05	22,3
2006	3028	1839	707	3,33	23,6	3,05	21,5
2007	3157	1746	727	3,29	23,9	3,07	22,4
2008	3300	1801	656	3,41	22,4	3,14	20,6
2009	3592	2042	692	3,23	22,3	3,01	20,8
2010	3677	1997	744	3,23	24,0	3,06	22,8
2012	3939	2389	713	3,23	23,0	3,04	21,7
2013	4244	2603	730	3,26	23,8	3,07	22,4
2014	4466	2870	746	3,22	24,1	3,04	22,7
2015	5144	3318	844	3,00	25,3	3,02	25,5
2016	5755	3778	847	3,22	27,3	3,09	26,2
2017	6104	3898	799	3,34	26,7	3,11	24,8
2018	6093	4087	836	3,18	26,6	3,08	25,8
2019	5628	3613	848	3,16	26,8	3,21	27,2
2020*	5152	3432	662	2,98	19,7	3,01	19,9
2021	4144	2795	631	3,35	21,2	3,11	19,6
2022	3842	2521	617	3,22	19,9	3,15	19,5
2023	3343	2177	647	3,12	20,2	3,09	20,0

*V roce 2020 došlo k snížení normované laktace z 280 na 240 dní.

REPRODUKČNÍ VÝKONNOST JEDNOTLIVÝCH STÁD OVCÍ V KONTROLE UŽITKOVOSTI V ROCE 2023

Podle výsledků kontroly užítkovosti za rok 2023 jsme sestavili žebříčky stád podle produkce „masa na bahnici za rok“. Do zpracování byly zařazeny jen bahnice a jejich potomstvo s podílem krve 100 % a 93,75 % posuzovaného plemene – tedy čistokrevné jedince a stáda s minimálním počtem pěti aktivních bahnic – bahnice se záznamem o reprodukci a stáda s údaji o vážení jehňat ve 100 dnech. Do přehledu bylo započteno 309 stád ovcí v kontrole užítkovosti 27 plemen, které jsme rozdělili na skupiny podle typu – kombinovaná plemena, masná plemena a plodná plemena.

V rámci kombinovaných plemen bylo hodnoceno 194 chovů 19 plemen, z toho bylo 158 stád s počtem bahnic od 5 do 49 ks a 36 stád s počtem bahnic nad 50 ks. U masných plemen bylo hodnoceno 97 chovů 7 plemen, z toho bylo 73 stád s počtem bahnic od 5 do 49 ks a 24 stád s počtem bahnic nad 50 ks.

U plodných plemen bylo hodnoceno 18 chovů plemene románské ovce, z toho bylo 17 stád s počtem bahnic od 5 do 49 ks a 1 stádo s počtem bahnic nad 50 ks. Celkem bylo hodnoceno 248 stád s počtem bahnic od 5 do 49 ks a 61 stád s počtem bahnic nad 50 ks.

Pořadí jednotlivých chovů v absolutním pořadí bez rozdílu plemen i podle jednotlivých skupin a podle velikosti stád je uvedeno v následujících tabulkách. Úplný přehled všech 309 stád podle plemen je umístěn na našich internetových stránkách – výsledky kontroly užítkovosti – pořadí chovů ovcí www.schok.cz.

Nejlépeším chovatelům ve všech kategoriích gratulujeme.

Ing. Vít Mareš

Výsledky odchovu jehňat za rok 2023 do 50 bahnic bez rozdílu plemen

Pořadí	Prod. na	Bahnic	Zváženo		Hmotnost	Stádo	Plemeno, Chovatel
	bah. kg/rok		ks	ks	%		
1.	116,1	26	93	357,7	32,5	50376	R Žumberk-Částkov - Kvisová Michaela
2.	97,5	15	53	353,3	27,6	61413	R Vepřová R - Zych Radek
3.	89,7	10	27	270	33,2	10506	R Kozohlady - Ing. Šlejtr
4.	75,9	24	69	287,5	26,4	10961	R Říčany - Ing. Zajíček
5.	73,2	13	26	200	36,6	10106	CH Neveklov - Schüt František
6.	68	10	20	200	34	61006	ZW Lhotice - Čapková Petra
7.	67,3	15	23	153,3	43,9	50250	SF Draštík František
8.	66,6	16	42	262,5	25,4	30461	R Běhařov - Denk Jiří
9.	66,2	5	13	260	25,5	10410	R Nesměň - Škorpilová Tereza
10.	66,2	11	18	163,6	40,4	60302	SF Žabčice SF - MENDELU v Brně
11.	64,2	11	16	145,5	44,1	10505	CH Mirošovice - MVDr. Vencel
12.	63,9	6	12	200	31,9	10501	R Vrdy - Vízner Jiří
13.	62,3	29	55	189,7	32,8	60105	ML Kunštát na Moravě - Ing. Vítek
14.	62	6	10	166,7	37,2	61494	OD Počítky - Topinka Pavel
15.	61,8	16	25	156,3	39,5	20851	T Novotný Bohuslav
16.	61,2	17	29	170,6	35,9	50571	T Žďárky - Mgr. Kováč Jan
17.	60,8	23	41	178,3	34,1	51112	T Žampach - Neugebauer Lukáš
18.	60	15	28	186,7	32,1	50211	T Černilov - Ing. Javůrek
19.	57,4	31	50	161,3	35,6	40401	SF Sokal Pavel
20.	57	29	50	172,4	33,1	10115	SF Petřiny - Beránek Martin
21.	57	12	18	150	38	51104	SF Libchavy - Petrlák Vlastimil
22.	56,1	19	34	178,9	31,3	60533	SF Halenkovice - Chytil Bronislav
23.	55,9	11	17	154,5	36,2	10862	R Hradištka - Vjater Miroslav
24.	54,9	20	30	150	36,6	10706	ZW Farma Nezbedovi
25.	54,9	34	59	173,5	31,6	50707	CF Pěčín - Ing. Neuwirth Martin

Výsledky odchovu jehňat za rok 2023 nad 50 bahnic bez rozdílu plemen

Pořadí	Prod. na	Bahnic	Zváženo		Hmotnost	Stádo	Plemeno, Chovatel
	bah. kg/rok		ks	ks	%		
1.	64,8	53	96	181,1	35,8	60516	SF Padělky - Matušů Dušan
2.	56,2	51	90	176,5	31,8	50850	SF Láník Milan
3.	55,4	136	214	157,4	35,2	61410	K Počítky - Mgr. Daďourek Milan
4.	49,1	122	185	151,6	32,4	60820	ML Jarohněvice - Ing. Sedlář
5.	48,4	81	115	142	34,1	70200	OD Orlová - Dziková Daniela
6.	48,3	53	77	145,3	33,2	61031	ZW Mohelno - Ing. Hošek Martin
7.	44,5	51	66	129,4	34,4	70206	OD Doubrava - Říha Jan
8.	44,2	51	74	145,1	30,5	20129	ZW Hranice - Strejčková Miroslava
9.	42,6	227	312	137,4	31	61025	SF Opatov - ZVOZD Horácko družstvo
10.	41,6	73	108	147,9	28,1	60716	SF Lhotka - Agrika, Ing. Novák
11.	41,1	60	85	141,7	29	70208	K Farma pod Radhoštěm s.r.o.
12.	40,6	307	396	129	31,5	60509	K Vrbětice - Ing. Šelígová Simona
13.	37,8	69	78	113	33,4	60507	K Březnice - Ing. Švéda Jan
14.	36,9	66	88	133,3	27,7	70413	SF Štramberk - Dostálová Kamila
15.	35,7	71	95	133,8	26,7	70412	SF Štramberk - Dostál Jaroslav

Výsledky odchovu jehňat za rok 2023 do 50 bahnic podle charakteru plemen

Pořadí	Prod. na	Bahnic	Zváženo		Hmotnost	Stádo	Plemeno, Chovatel
	bah. kg/rok		ks	ks	%		
Kombinovaná plemena							
1.	68	10	20	200	34	61006	ZW Lhotice - Čapková Petra
2.	62,3	29	55	189,7	32,8	60105	ML Kunštát na Moravě - Ing. Vítek
3.	54,9	20	30	150	36,6	10706	ZW Farma Nezbedoví
4.	54,9	34	59	173,5	31,6	50707	CF Pěčín - Ing. Neuwirth Martin
5.	52,3	5	8	160	32,7	51002	J Strážné ranč Žižková
6.	49,8	10	15	150	33,2	10123	VR Imoba, a.s.
7.	47,8	10	14	140	34,1	20112	ZW Podhradský Václav
8.	47,3	8	16	200	23,6	50412	ZW Ostroměř - Dousek Otakar
9.	45,8	7	10	142,9	32	40522	K Poustka - Ing. Bubeníček
10.	44,5	33	49	148,5	29,9	60537	K Žáková Šárka
11.	43,5	11	15	136,4	31,9	30767	ZW Horšovský Týn
12.	43	30	45	150	28,6	50551	CF Žďárky - Mgr. Kováč Jan
13.	42,7	9	12	133,3	32	10918	KH Vosátková Jana
14.	42,7	16	22	137,5	31,1	60461	K Velký Dvůr - Sušárna Pohořelice s.r.o.
15.	42,6	10	12	120	35,5	70803	CF Jindřichov - Bartoš Zdeněk
Masná plemena							
1.	73,2	13	26	200	36,6	10106	CH Neveklov - Schůt František
2.	67,3	15	23	153,3	43,9	50250	SF Draštík František
3.	66,2	11	18	163,6	40,4	60302	SF Žabčice SF - MENDELU v Brně
4.	64,2	11	16	145,5	44,1	10505	CH Mirošovice - MVDr. Vencel
5.	62	6	10	166,7	37,2	61494	OD Počítky - Topinka Pavel
6.	61,8	16	25	156,3	39,5	20851	T Novotný Bohuslav
7.	61,2	17	29	170,6	35,9	50571	T Žďárky - Mgr. Kováč Jan
8.	60,8	23	41	178,3	34,1	51112	T Žampach - Neugebauer Lukáš

Pořadí	Prod. na	Bahnic	Zváženo		Hmotnost	Stádo	Plemeno, Chovatel
	bah. kg/rok	ks	ks	%	100/kg		
9.	60	15	28	186,7	32,1	50211	T Černilov - Ing. Javůrek
10.	57,4	31	50	161,3	35,6	40401	SF Sokol Pavel
11.	57	29	50	172,4	33,1	10115	SF Petříný - Beránek Martin
12.	57	12	18	150	38	51104	SF Libchavy - Petrlák Vlastimil
13.	56,1	19	34	178,9	31,3	60533	SF Halenkovice - Chytil Bronislav
14.	52,2	23	36	156,5	33,4	50813	SF Bělá - Hradecký Jan
15.	50,3	22	32	145,5	34,6	50401	T Staňkov - Nosek David
Plodná plemena							
1.	116,1	26	93	357,7	32,5	50376	R Žumberk-Částkov - Kvisová Michaela
2.	97,5	15	53	353,3	27,6	61413	R Vepřová R - Zych Radek
3.	89,7	10	27	270	33,2	10506	R Kozohlody - Ing. Šlejtr
4.	75,9	24	69	287,5	26,4	10961	R Říčany - Ing. Zajíček
5.	66,6	16	42	262,5	25,4	30461	R Běhařov - Denk Jiří
6.	66,2	5	13	260	25,5	10410	R Nesměň - Škorpilová Tereza
7.	63,9	6	12	200	31,9	10501	R Vrdy - Vízner Jiří
8.	55,9	11	17	154,5	36,2	10862	R Hradištka - Vjater Miroslav
9.	51,9	16	37	231,3	22,5	10330	R Obec Libochovičky
10.	51,5	6	10	166,7	30,9	30762	R Turek Jiří

Výsledky odchovu jehňat za rok 2023 nad 50 bahnic podle charakteru plemen

Pořadí	Prod. na	Bahnic	Zváženo		Hmotnost	Stádo	Plemeno, Chovatel
	bah. kg/rok	ks	ks	%	100/kg		
Kombinovaná plemena							
1.	55,4	136	214	157,4	35,2	61410	K Počátky - Mgr. Daďourek Milan
2.	49,1	122	185	151,6	32,4	60820	ML Jarohněvice - Ing. Sedlář
3.	48,3	53	77	145,3	33,2	61031	ZW Mohelno - Ing. Hošek Martin
4.	44,2	51	74	145,1	30,5	20129	ZW Hranice - Strejčková Miroslava
5.	41,1	60	85	141,7	29	70208	K Farma pod Radhoštěm s.r.o.
6.	40,6	307	396	129	31,5	60509	K Vrbětice - Ing. Šeligová Simona
7.	37,8	69	78	113	33,4	60507	K Břežnice - Ing. Švéda Jan
8.	35,6	107	135	126,2	28,2	60551	K Raková - Macek Roman
9.	31,7	71	82	115,5	27,5	51037	ZW Rokytník - Krčmářová Marcela
10.	31,7	59	58	98,3	32,2	61416	K Lísek - Aleš Prosecký
Masná plemena							
1.	64,8	53	96	181,1	35,8	60516	SF Padělky - Matušů Dušan
2.	56,2	51	90	176,5	31,8	50850	SF Láník Milan
3.	48,4	81	115	142	34,1	70200	OD Orlová - Džíková Daniela
4.	44,5	51	66	129,4	34,4	70206	OD Doubrava - Říha Jan
5.	42,6	227	312	137,4	31	61025	SF Opatov - ZVOZD Horácko družstvo
6.	41,6	73	108	147,9	28,1	60716	SF Lhotka - Agrika, Ing. Novák
7.	36,9	66	88	133,3	27,7	70413	SF Štramberk - Dostálová Kamila
8.	35,7	71	95	133,8	26,7	70412	SF Štramberk - Dostál Jaroslav
9.	34,8	55	75	136,4	25,5	50548	H Zábrodí - Ing. Baláš Michal
10.	33,5	95	80	84,2	39,8	11104	SF Ekofarma Kosařův Mlýn
Plodné plemeno							
1.	32,6	53	86	162,3	20,1	30471	R Libětice Šperl - Šperl Tomáš

VÝSLEDEK TESTACE VÝKRMNOSTI A JATEČNÉ HODNOTY V ROCE 2023

Detail výborného osvalení a minimálního protučnění ZW x T a ZW

V loňském roce proběhla testace výkrmnosti a jatečné hodnoty na čtyřech skupinách beránků. Byli testováni potomci kombinovaných plemen romney a zwartbles a jejich kříženci s plemenem texel. Výsledky jsou opět velmi vyrovnané téměř ve všech parametrech. Jediná malá odlišnost mezi

zwartblesem a romney je o trochu výraznější protučnění jatečně upravených trupů u romney. Je to vlastnost, pro kterou si plemeno cení chovatelé na celém světě. S tím je potom spojený i nepatrně vyšší podíl tuku z kýty. Jde o tuk, který se dá odstranit nožem při kuchyňské úpravě. Z obou stran, jak z vnější, tak z vnitřní, se stáhne tukové krytí a s masem na kosti se dál pracuje. Další jednoznačný rozdíl je viditelný u výsledků kříženců s texelem. Obě skupiny překonávají čistokrevné jedince. Markantní je zejména rozdíl v ploše nejdějšího zádového svalu - kotletky. Také podíl kostí z kýty je nižší u kříženců ve srovnání s čistokrevnými jedinci. Potvrzuje se nám tak již po několikáté, že texel je pro zajištění výrazného heterozního efektu nepřekonatelný. Je pravda, že jatečné trupy celkově zkrátí, avšak masa přidá, kosti zjemní a tím jich v podílu k masu o několik procent ubude.

Také letošní jednání RPKO potvrdilo, že můžeme opět provést testaci výkrmnosti a jatečné hodnoty až dvaceti skupin beránků po různých otcích. Máme tu mnoho zajímavých plemen, u kterých nemáme tušení, jak vypadá jejich zmasilost a další parametry jatečných trupů. Následně máme i prostor pro křížení a testaci s masnými berany tak, aby si každý našel kombinaci, která by vyhovovala jeho produkčním podmínkám a odbytovým možnostem.

Ing. Martin Hošek, Ph.D.
Předseda RPKO

Kýta ZW x T s odděleným tukem, vnější strana

Kýta s oddělenými cca 20 g tuku, vnitřní strana

ZW x T vlevo, ZW vpravo. Najdi pět rozdílů!

Test VJH 2023 - Berani

Beran		Věk na konci testu	Živá hmotnost na konci testu	Denní přírůstek	Hm. JUT	Jatečná výtežnost	Zrnařilost SEUROP	Protučnělost SEUROP	Leadv. loje	Kýty	Masa v kýtě	Kosti v kýtě	Tuku v kýtě	Placha kotlety
		dny	kg	g/den	kg	%	body	body	%	%	%	%	%	cm2
RRR 0019	průměr	137,67	39,22	260,18	15,62	42,01	3,08	3,42	1,08	33,92	70,73	26,23	3,04	11,04
RAPID	sm.odch	5,76	3,68	31,16	1,18	1,64	0,34	0,34	0,45	1,32	1,75	1,86	1,27	1,16
TIS 0019	průměr	159,00	43,43	254,32	18,18	43,91	4,33	3,17	0,78	34,29	73,16	23,53	3,31	13,84
TISON	sm.odch	11,85	6,19	49,80	2,96	1,91	1,11	0,62	0,18	0,53	1,40	1,68	1,40	1,53
ZOL 0015	průměr	113,50	38,67	315,85	16,25	44,25	4,33	1,00	0,20	35,85	73,67	25,56	0,76	13,64
ZOLTÁN	sm.odch	13,28	5,51	75,84	2,36	1,42	0,52	0,00	0,07	1,24	1,45	1,55	0,40	1,23
TBB 0024	průměr	125,17	37,67	272,90	16,33	45,23	4,83	1,00	0,19	35,17	75,89	23,53	0,58	15,29
TABERY	sm.odch	1,17	5,73	45,06	3,76	3,32	0,41	0,00	0,06	0,87	1,02	1,13	0,14	2,87

AUKČNÍ PŘEHLÍDKY PLEMENNÝCH KOZLŮ V ROCE 2023

Vážení čtenáři, rád bych vás seznámil s počty oklasifikovaných kozlů za rok 2023.

Celkem bylo oklasifikováno a zařazeno do plemenitby 295 kozlů (viz tabulka v rámci výsledků KU koz), což je o 32 kozlů více než v roce 2022. Je to 93,65 % z celkového počtu 315 předvedených kozlů. Klasifikací neprošlo 20 kozlů. Pro závažné exteriérové vady bylo 7 kozlů vyřazeno, což je 2,2 % z počtu kozlů předvedených, 13 kozlů bylo odročeno pro převážně nižší hmotnost, což je 4,1 %. Ve třídě ER bylo klasifikováno 124 kozlů (42 %), ve třídě EA 127 kozlů (43 %), ve třídě EB 44 kozlů (15 %).

V produkci dle linií byli vyprodukováni u plemene koza bílá krátkosrstá tyto kozlíci: Bera 9, Bernd 3, Bumsi 7, Cesar 5, Curt 1, Emil 3, Ferda 0, Hektor 9, Kardinál 4, Karele 4, Karli 4, Kaspar 5, Krasus 1, Lax 2, Mohykán 4, Molch 13, Romeo 7, Rudi 3, Sambo 8, Vesmír 1, Zub 10, Zuzek 1. Celkem zařazeno do plemenitby 104 kozlíků. Kritická situace je u linie VESMÍR, kde zůstává v plemenitbě posledních 5 kozlů. Trochu lepší je již situace u linie ROMEO, kde se vyprodukovalo 7 kozlů, ale celkem je v plemenitbě stále pouze 12 kozlů. Problém je i u linie CURT (9 ks), ZUZEK (13 ks) a KARDINAL (10 ks). V letošním roce se proto musíme opět zaměřit na záchranu těchto linií.

U plemene koza hnědá krátkosrstá je situace velmi podobná jako u koz bílých. Letošní produkce je následující: Hansi 1, Herman 8, Hermes 10, Javor 3, Ještěd 2, Othello 0, Pauli 1, Poldi 5, Roklan 1 a nová linie Rohan 11. Do plemenitby bylo zařazeno celkem 42 kozlíků. Kritická je situace u linie OTHELLO, kde v plemenitbě zůstávají již pouze čtyři kozli. Počet kozlů linie PAULI nám začíná klesat (13 ks). Povedlo se stabilizovat situaci kozlů u linie POLDI (14 ks). Vedení PK již zahájilo po dohodě s chovateli práce na záchraně linie Othello.

U koz sánských byly do plemenitby dovezeny dvě nové linie kozlů – Romer a Kabritas, které dovezla Kozí farma Krmelín. V kontrole užítkovosti nám však zůstávají pouze kříženci (nejvíce 87,5 % krve sánské kozy). U alpských koz nebyl do plemenitby zařazen žádný kozel. Farma pod Ještědem ukončila kontrolu užítkovosti a linie Estrogen tím zanikla.

U anglonubijských koz byla produkce dle linií v roce 2023 tato: Alexandr 0, Artur 0, Baltazar 6, Bento 0, Black 4, Bonanza 2, Caleb 0, Claycraft 6, Dandy 1, Daemon 7, Dick 0, Diplomat 0, Dragon 2, Franc 0, Fraier 0, Gandalf 1, Geronimo 0, Hanibal 2, Hanson 0, Harry 6, Hayo 3, Holbein 1, Igor 2, Jemaly 6, Jupiter 0, KLute 4, Legolas 0, Marcus 3, Mauro 0, Napoleon 0, Oskar 0, Orkan 0, Ozzy 0, Pagan 10, Patrik 0, Sarharia 2, Spelborn 1, Solomon 5, Tonic 0, Traimar 10, Wayward 10.

Šampion NT Malý Ratmírov, kozel AN linie CLAYCROFT, chovatelka Tamara Rejssová

Celkem zařazeno do plemenitby 93 kozlů. Zanikla linie Cchief. U linií Fraier, Hanson, Legolas, Mauro, Mike, Ozzy a Patrik je evidován v ústředním registru plemeníků pouze jeden kozel. Dovezené byly do ČR linie Monach (2 kozli), Franc a nové dvě linie - Loverboy a Ambrosius.

U holandských zakrslých koz bylo zařazeno do plemenitby 26 kozlíků: Bartho 0, Charlie 6, Igorwolf 8, Otis 3, Phineas 0, Ram 8, Sire 1, Zorro 0. Linie Zorro je zastoupená v plemenitbě pouze třemi kozly. Klub by se měl postarat o záchranu této linie.

U burských koz byla produkce u těchto linií: Adam 0, Apollo 2, Baron 0, Bison 1, Bilbo 0, Bonanza 0, Bruce 1, Brutus 1, Burel

0, Falcone 2, Golm 0, Golo 0, Gondol 5, Gonzo 0, Gonzales 2, Chip 3, Pablo 1, Ramses 6, Sancho 0, Spenser 2 ks. Celkem bylo zařazeno do plemenitby 26 kozlů. Jeden plemeník je evidován u linií Baron, Bonanza a Golm.

U plemene koza walliserská byl do plemenitby zařazen 1 kozel linie Attila. Bohužel nám zanikla linie Vašek. U kašmírových koz byl zařazen jeden kozel linie Malcolm a podařilo se zachránit linii Kasey - vyprodukovaný jeden kozel. Z Německa byl dovezen kozel nové linie Saladin (celý černý), takže je pro připouštění nová krev. U plemene koza mohérová byl zařazen do plemenitby jeden kozel linie Einstein.

Ing. Richard Konrád

Šampioni NT Nezvěstice, (zleva) kozel B linie Hektor, chovatel Libor Pitra, kozel H linie JEŠTĚD, chovatel Alois Balíček

Výběr šampionů na NT Nezvěstice

Tabulka č. 1 - Přehled šampionů přehládek kozlů (podzimní trhy) 2023

Trh	Pořadí	Chovatel	Číslo zvířete	Plemeno - koza	Linie	Výsledná třída
Nezvěstice	Šampion	Pitra Libor	15500 037	Bílá	Hektor	ER
Nezvěstice	Šampion	Balíček Alois	8006 038	Hnědá	Ještěd	ER
Podvihov	Šampion	Kubátková Pavla	9681 087	Hnědá	Rohan	EA
Podvihov	Šampion	Poštůlková Anna	10985 087	Bílá	Bumsi	EA
Náchod	Šampion	Jadrný Michal	10607 058	Anglonubijská	Harry	EA
Náchod	Šampion	Bolehovský Pavel	10184 059	Bílá	Romeo	EB
Morkovice	Šampion	Drápela Zdenko	9372 068	Bílá	Molch	ER
Morkovice	Šampion	Vančura Lukáš	9073 078	Bílá	Molch	ER
Malý Ratmírov	Šampion	Rejšová Tamara	14035 037	Anglonubijská	Claycraft	ER
Tábor	Šampion	Pitra Libor	15499 037	Bílá	Hektor	ER
Tábor	Šampion	Kučera Miroslav	15232 037	Hnědá	Herman	EA
Tábor	Šampion	PS.H.C., s.r.o.	15360 037	Zakrslá	Charlie	ER
Sosnová	Šampion	Štěpán Ladislav	20901 027	Bílá	Rudi	ER
Sosnová	Šampion	Schneedorferová Barbora	10721 057	Hnědá	Hermes	EA
Zlobice	Šampion	Doležal Jindřich	15683 067	Bílá	Bumsi	ER
Zlobice	Šampion	Dvorský statek s.r.o.	19378 067	Hnědá	Rohan	ER
Lysá nad Labem	Šampion	Loutchanová Radka	15824 037	Zakrslá	Igorwolf	ER

NÁKUPNÍ TRHY NA PLEMENNÉ BERANY A KOZLY V ROCE 2024

Datum	Místo konání	Typ klasifikace	Plemena	Hodnotitel
22.3.	Smilovice	klasifikace	LA	Milerski
23.3.	Sedlčany	NT	kozy: AN, B, H	Strnad
1.5.	Zlobice	NT	SF, BE, ML, kozy BU, AN	Janoš
4.5.	Náchod	NT	SF, T, BE, ZW, KA, CF kozy BU, AN, B, H	Strnad
11.5.	Michlova Huť	NT	S	Vejščík
11.5.	Farma Huníkov	NT	V, Š, OU, WL	Dvořák
24.5.	Úborsko	NT	SF, OU, KH	Vejščík
24.5.	Abertamy	NT	Š, LA, BG	Dvořák
25.5.	Košařiska	NT	SF, T, V, LA, SH, kozy BU, AN, B	Janoš, Milerski
25.5.	Strakonice	NT	CH, SF, KH, BE, kozy BU, AN, B, H	Vejščík
8.6.	Sedlčany	NT, ENT VR	CH, SF, KA, NC, VF, VR, kozy BU, AN	Konrád, Strnad
16.6.	Nová Ves u Týniště n. Orlicí	ENT SD	SD, KA, T, OU	Konrád
21.6.	Hrusice	Klasifikace	T	Strnad
20.7.	Rohliny u Turnova	NT	SF, T, AL	Dvořák
17.8.	Ovenálie Zlobice	NT	SF, R, CF, ML, K, ZW, V, KA, kozy AN, BU, B, H	Hošek, Konrád
20.8.	Valašská Bystřice	Klasifikace	LA	Hošek
20.8.	Modletice-Slavonice	NT	kozy AN	Strnad
25.8.	Země živitelka České Budějovice	NT	V, S, VF, R, SF, OU, kozy AN	Vejščík, Strnad
2.9.	Žumberk-Částkov	klasifikace	R	Mareš, Hošek
5.9.	Brocno	klasifikace	OU	Vejščík
7.9.	Podvihov	NT	T, SF, CH, OD, OU, SH, kozy B, H, AN, BU	Janoš, Milerski
7.9.	Sasnová	NT kozlů	B, H, AN	Mátlová
8.9.	Náchod	NT kozlů	B, H, AN, BU, ZH	Strnad
10.9.	Nezvěstice	NT kozlů	B, H, AN	Konrád
11.9.	Morkovice	NT kozlů	B, H, AN, BU, K, M	Mareš
12.9.	Tábor	NT kozlů	B, H, AN, BU, ZH	Mátlová
14.9.	Zlobice	NT	SF, ML, R, kozy B, H, AN, K, M	Janoš, Mareš
14.9.	Broumov	klasifikace	LA	Milerski
19.9.	Radešínská Svratka	NT	SF, CH, K, ZW, kozy B, H, AN, BU	Hošek
21.9.	Sedlčany	NT, ENT CH	SF, KA, NC, VR, T, ZW, J, VF, H, kozy B, H, AN, BU, ZH	Konrád, Strnad
25.9.	Rožnov pod Radhoštěm	NT	T, VF, V, K, SF, R	Milerski
27.9.	Smilovice	klasifikace	LA	Milerski
28.9.	Helvíkovice	NT	T, SF, R,	Mareš
28.9.	Strakonice	NT	SF, CH, ZW, VR, VF, KH	Vejščík
28.9.	Pěnčín	NT	SF, AL, VF, K, J, V, NC, kozy B, H	Konrád
2.10.	Žabčice	NT	ZW, SF, CH, K	Mareš, Hošek
3.10.	Lysá nad Labem	ENT ZW, T, NT mas. + kom.	ZW, SF, T, R, CH, ML, OU, BE,	Hošek, Strnad, Dvořák
4.10.	Lysá nad Labem	ENT CF, ZH	CF, kozy ZH	Konrád

Datum	Místo konání	Typ klasifikace	Plemena	Hodnotitel
5.10.	Lysá nad Labem	ENT R	R	Mareš
6.10.	Lysá nad Labem	ENT AN	kozy AN	Strnad, Mátlová
5.10.	Slušovice	klasifikace	SF	Milerski
8.10.	Libštát-Stará Paka 10,00	klasifikace	SF	Strnad
8.10.	Pecka-Staňkov 14,00	NT	T, SF	Strnad
11.10.	Opatov na Moravě	NT	SF, CH, R	Mareš, Hošek
12.10.	Vendryně	ENT OD, NT	CH, T, OD, SF, LA, K, VF, CF	Janoš, Milerski
12.10.	Náchod	NT	SF, T, BE, CF, ZW, H, VR, J, OD, kozy B, H, AN, K	Strnad
19.10.	Zlobice	NT	ZW, ML, SF, K, kozy B, H, AN	Mareš, Janoš
24.10.	Pozďatín 13,00	klasifikace	LA	Hošek
25.10.	Úborsko	NT	ZW, L, SF, R, OD, CH, VF, AL	Dvořák, Vejčík
25.10.	Lhotka u Telče	NT	SF, K, VF, J, H	Hošek
25.10.	Vrbětice	NT	K	Milerski, Janoš
1.11.	Borek u Štědrý	NT	CH, K, BG	Dvořák
6.11.	Bludovice u N. Jičína	NT	SF, OD, V, VR, T, LA, kozy B, H, AN	Milerski, Janoš
6.11.	Nový Knín	klasifikace	SF	Vejčík
9.11.	Sedlčany	NT	SF, CH, T, K, CF, OD, KA, kozy B, H, AN, BU, ZH	Konrád, Strnad
15.11.	Počitky 10,00	klasifikace	K, T, KA	Hošek
15.11.	Lísek 14,00	klasifikace	K	Hošek
20.11.	Žilina u Nového Jičína	klasifikace	SF	Milerski

Horní Dvorce	únor	LA	hodnotitel:	Mareš
	červen, září	LA	hodnotitel:	Hošek
Brníčko - LA	termín říjen nebo listopad	LA	hodnotitel:	Milerski
Orlová-Lutyně	říjen	OD	hodnotitel:	Milerski

Ilustrační foto: Stanislav Seibert

HOSPODÁŘSTVÍ PAVLY KOŽNAROVÉ

Před téměř 30 lety byly do ČR dovezeny ovce plemene zwartbles. Pro své aklimatizační schopnosti, ale i klidnou povahu, dobré mateřské i užitkové vlastnosti a v neposlední řadě také atraktivní zbarvení si toto původem nizozemské plemeno získává stále větší zájem našich ovčáků.

Podle aktuálně dostupných údajů SCHOK z.s. se produkcí plemenného materiálu zabývá kolem 20 chovatelů, kteří mají v kontrole užitkovosti zapojeno kolem 420 bahnic zwartbles.

Patří mezi ně i Pavla Kožnarová, která na svém hospodářství v Málkovicích poblíž Boru u Tachova nedaleko hranic se sousedním Německem chová toto plemeno od roku 2010, tedy už 14 let.

S paní Kožnarovou jsem se setkala před lety, když připadla do mého obvodu. První setkání proběhlo při vážení jehňat ve 100 dnech. Přijíždím k velmi malebnému domu. Váhám, je to tady? Ale číslo popisné souhlasí, tak beru telefon a hlásím příchod. Mezi záhonem růží přichází drobná blondýna, marně se rozhlížím, kdo že nám pomůže, nikde nikdo. Tak to bude průšvih, už se vidím, jak tu my dvě blondýny běháme po pastvině, naháníme ovečky – tak to bude na celé odpoledne. Po přivítání jdeme na věc a koná se první velké překvapení. Pavla bravurně zavírá ovečky, které po krátkém lákání a malé pomoci přišly do pěkného, novotou vonícího ovčína. Mám připravenou váhu a papíry a myslím si, dobrá a co teď, jak samy ty macky zvážíme? Než si vše promyslím, Pavla už drží prvního téměř 40kilového beránka a šup s ním na váhu, a už to frčí, chytit, zvážit, zapsat, označit a další a další. Jen žasnu, nestačím otvírat, zavírat vrátka a zapisovat. Za chvíli je hotovo. Tak tomu říkám fortel, smekám.

Od té doby už uplynulo hodně vody, ale pracovní nasazení Pavly je i přes všechny životní události, dobré i špatné, pořád fascinující.

Nyní kromě svého zaměstnání jako vedoucí statku s hovězím dobytkem a produkcí obilovin stále hospodáří na svých 10 ha luk a pastvin. Chová stádo ovcí v počtu 48 ks, které je zapojeno do KU a do systému ekologického hospodaření. Vzhledem k tomu, že zaměstnání je časově velmi náročné, musela upustit od chovu anglonubijských koz, které měla též v KU. Zůstaly už jen dvě pro potěšení. Na výrobu sýrů, tvarohu a ostatních produktů už jí momentálně opravdu nezbyvá ani chvilka času. Škoda, snad ale není všem dnům konec. Veškeré zařízení, zkušenosti a chuť znovu začít má pořád.

Stále se každoročně účastní nákupních trhů, kde nechává oklasifikovat své vždy řádně připravené, pečlivě vybrané plemenné berany k jejich následnému prodeji. Hodnocení beranů je vždy v elitních třídách.

O pastviny se stará poctivě, neboť je jí jasné, že nadcházející klimatické změny nikomu nic zadarmo nedají. Tedy každé 4 roky je vápní dolomitickým vápencem, každé 2 roky na nich rozmetá svůj vyprodukovaný ovčí hnůj a po 4 letech vždy po částech provádí obnovy TTP nebo alespoň přísev jetele. Přísev do stávajícího porostu i po radikálním narušení původního drnu se ale moc neosvědčil. Kompletní obnova je sice finančně nákladnější, ale minimálně další 4 roky je produkce hmoty mnohem kvalitnější. S obnovami jí vypomáhá její syn,

který je taktéž soukromý zemědělec a disponuje potřebnou technikou.

Jaro - úprava pastvin lučnými bránami

Na návštěvu ale chodí i dcera s vnoučkem, který se rád zapojuje do jakékoliv činnosti v ovčíně i kolem zvířat. Je určitě dobré podchytit zájem o přírodu a zvířata, když děcko jeví zájem odmala.

Chovatelka s vnoučkem

V současné době je v chovu 5 plemenů linie Zoubek, Zoltán, Zbyslav, Záblesk a Zbyšek, přičemž na podzim připouštěli všichni kromě Zbyška. Chov má vlastní obrat stáda. Na začátku v roce 2010 koupila prvních 7 jehnic a jednoho berana, příští rok ještě jednou 7 jehnic a byl tu základ stáda. První potomstvo bylo po beranovi linie Zoubek. Několik plemenů dovezla přímo z Nizozemska.

Pavla říká: „Teď jsem na tom tak, že aukční beránky jsem prodala, maso z pravidelně brakovaných ovcí kompletně zpracovala pro potřeby své rodiny. V létě v kuchyni zužitkuji nějaké jehněčí, pak jsme grilovali a na podzim jsem zkusila udělat první klobásy. Zatím v zapůjčené udírně, ale už pracuji na tom, abych nebyla na nikom závislá a mohla si je kdykoliv vyudit sama doma ve své udírně. Je to fakt zážitek.“

Klobásky

Takže chovám a prodávám plemenná zvířata, ale i se zpracováním si už taky dokážu po těch letech poradit. Musím! Nechci je prodávat v živém, a to dost výrazně pod cenou. Vždyť právě konzumace masa doma, to byla motivace se

Aukční beránci 2023

Stádo na podzim

do chovu zwartblů vůbec pustit. Hledala jsem v archivu pár fotek, které bych mohla přiložit a zároveň si při tom promítla to množství odvedené práce. Když to teď tak zpětně vidím, tak nechápu sama, že to dávám.

Nevím, co ještě povídat. To asi stačí. Brečet, že nevím, co s ovčí vlnou – zatepluju co se dá – vrty a napáječky i v práci a čekám na první jehňata a zase to půjde dokola.“

Stačí Pavlo, nemusíš říkat nic, za každého mluví vykonaná práce a tě je za tebou opravdu hodně. Tak ať se ti daří.

Text a foto ve spolupráci Jana Pešíčková a Pavla Kožnarová

Březnová pohoda

HOSPODÁŘSTVÍ PANÍ SCHNEEDORFEROVÉ – ROKLANKA

Ve svých 49 letech jsem opustila rušné hlavní město a přestěhovala se na venkov. Byl to můj sen od dětství. Rozhodla jsem věnovat chovu koz.

S malými kroky, ale velkými sny, jsem začala svoji cestu. První kroky v chovu koz nebyly snadné, nepolevila jsem však, jsem totiž velmi tvrdohlavá. Pořád se učím, ale kozy dokáží stále překvapovat. Specializovala jsem se na chov českých koz hnědých krátkosrstých. Základ stáda jsem si přivezla od paní Štíftrové z Vlčí Hory.

Hnědá koza krátkosrstá je podle mého soudu snášenlivější než bílé. A jsou jednoduše krásné. Co koza, to osobnost. Každá koza na mé farmě má jméno, svůj příběh a roli. Původním povoláním kuchařka, bylo jasné, že chci zkusit sýry, které si nakonec získaly pozornost nejen v rodině, ale i v okolí.

Byla to cesta plná zkoušek a experimentování, ale nikdy jsem neztratila odvahu.

I když na mé farmě nechyběla pomoc dětí a přátel, často jsem se musela spoléhat jen na sebe, svůj úsudek a mnohdy i na prachobyčejnou, leč mocnou intuici. Nikdy bych neměnila. Snad možná jedině to, že jsem měla z města odejít dřív.

Kozy se staly mou srdcovou záležitostí a svůj život si už nedokážu představit jinak než jako kozařka. Postupem času se mi podařilo postavit kvalitní stádo.

Roklanka, jak jsem tady to své hospodaření nazvala, bude mít trvání přesně tak dlouhé, jak dlouho bude hořet moje svíce. Děti s chovem pokračovat nebudou, nástupce není. Budoucnost je taková, že budu chov přizpůsobovat svým schopnostem a možnostem. Není důvod smutnit. Mým cílem nikdy nebylo vybudovat nekonečné „impérium“ s velkovýrobou. Naopak, myslím, že udržení tohoto malochovu jsem byla s to zachovat si blízkost ke každé koze. Vždyť automatickou dojičkou dojím kozy teprve 8 let z celkových 20.

Svůj příběh bych neoznačila za symbol odvahy, spíše za pokornou a bláznivou cestu. Ať už se rozhodnete pro velkoměsto nebo venkov, pro chov koz nebo jinou vášeň, věřte ve své sny a nebojte se jít za nimi. Každý den je nová příležitost pro růst a objevování sebe sama. Ať vás provází odvaha, vytrvalost a láska k tomu, co děláte.

S pozdravem a přáním všeho dobrého,

Barbora Schneedorferová

Foto: Petra Vynikalová

Vážení chovatelé, ve dnech 3. - 4. 11. 2023 proběhla v Koutech 26. mezinárodní konference chovatelů ovcí a koz. Věříme, že mnohé příspěvky, které zde zazněly, budou zajímat i ty z Vás, kdo jste se na konferenci nedostali. Postupně je budeme uveřejňovat v našem Zpravodaji v rubrice POŘÁD JE CO SE UČIT a VETERINÁŘ NÁM RADÍ. Kéž Vám jsou informace zde obsažené k užítku a inspiraci.

Redakce Zpravodaje SCHOK z.s.

INSEMINÁCIA OVIEC A KÔZ AKO PROGRES V TECHNOLOGII CHOVU A ZVÝŠENIE ZDRAVOTNEJ KONDÍCIE ZVIERAT

Ing. Jaroslav Pokorádi, Ph.D.^{1,2} – MVDr. Zuzana Krchníková¹ –
Doc. MVDr. Ján Pošivák, Ph.D.² – MVDr. Róbert Klein, Ph.D.²

1 - Animal Reproduction Centre, s.r.o., Červenej armády 753, 900 86 Budmerice

2 - Univerzita veterinárskeho lekárstva a farmácie, Komenského 68/73, 041 81 Košice

Slovensko čelí poklesu stavu oviec a kôz, transformácie z mliekových plemien na mäsové, čím klesá aj množstvo vyprodukovaného ovčieho mlieka a výrobkov z neho.

Jednou z možností ako pomôcť efektívnejšiemu chovu, vyššej produkcii mlieka na ovcu a v neposlednom rade aj efektívnejšiemu využitiu pracovnej sily, je použitie biotechník. Tie nám vedú zvýšiť produkciu, optimalizovať pracovný čas, upraviť kýmnu dennú dávku podľa kategórie a nastaviť technológiu chovu na cielene pôrody, čím vieme optimalizovať ekonomiku chovu, pretože jednou z najdrahších položiek je práve výživa a pracovná sila.

Slovensko aj Česko má dnes odborné kapacity na vytvorenie systematickej spolupráce fariem, inseminačnej stanice, resp. reprodukčného centra, ktoré by zabezpečili výrazný posun v užitočnosti chovaných oviec a kôz. Jedna z možností je priama aplikácia moderných metód pre zosúladenie (synchronizácie) ovulácie oviec, kontrola reprodukčného zdravia zvierat a riadená inseminácia najlepšimi donormi / baranmi, resp. inseminačnými dávkami zahraničných baranov.

Hlavné teoretické a aj praktické oblasti použitia biotechník v praxi:

Andrológia - kompletné vyšetrenie reprodukčnej sústavy samca - barana/capa pozostáva z vonkajšieho vyšetrenia pohlavných orgánov a to hlavne semenníkov, penisu, predkožky a prídavných pohlavných žliaz. Následne nasleduje odber ejakulátu, ktorý tvoria výlučky prídavných pohlavných žliaz a samotné spermie vypudzované z prísemenníkov. Samotný odber trvá menej ako 5 minút. Ejakulát sa posudzuje makroskopicky, čiže hneď po odbere zhodnotíme objem, farbu, hustotu a zápach. Ejakulát je následne vyšetrený mikroskopicky, kde sa hodnotí vyše 20 reprodukčných ukazovateľov, hlavne koncentrácia spermií, progresívna pohyblivosť, rýchlosť spermií, morfológia spermií a aj % patologických spermií. Použitá je najmodernejšia technika s vyhodnocovacím softvérom AndroVision® s komplexným vyšetrením spermií metódou počítačovej analýzy spermií (CASA). Baran a cap je na rozdiel od iných prežívavcov schopný produkovať vysoko koncentrovaný ejakulát v menšom objeme. Ak je donor zdravý tak ejakulát predstavuje objem od 0,5 do 2 ml a koncentrácia spermií od 1,5 do 5 miliárd na 1 ml ejakulátu. Andrologické vyšetrenie donora nie je dôležité iba pri výrobe inseminačných dávok, ale veľmi podstatné je aj v prirodzenej plemenitbe. Hlavný význam kompletného reprodukčného vyšetrenia barana je pred sezónou, po sezóne a hlavne pred uznaním donora za plemenného.

Baran totiž môže mať trvalú alebo dočasnú neplodnosť z rôznych príčin. Tá podstatná príčina je napríklad neplodnosť alebo znížená plodnosť pre prítomnosť pohlavne prenosných baktérií, ktoré spôsobujú závažné poruchy neplodnosti, ako napr. pri ovciach ranné aborty, neplodnosť pre neschopnosť nidácie embrya, úhyny jahniat do týždňa, zápaly maternice. Pri baranoch infekcie pohlavne prenosnými baktériami spôsobujú postupne až neplodnosť a to pri neliečenom a nekontrolovanom rozmnožovaní (zvyšovaní koncentrácie) baktérií v semeníkoch, prísemenníkoch a prídavných pohlavných žľazách.

Každý baran a cap používaný v plemenitbe by mal absolvovať preventívne andrologické vyšetrenie, aby farmár dôsledkom zníženej plodnosti nemal ekonomické straty na počte jahniat, resp. znížení produkcie mlieka, pretože iba ovca, ktorá porodí, môže produkovať mlieko.

Synchronizácia ovulácie oviec a kôz môže byť nápomocná pri rozdelení oviec do skupín podľa očakávaných pôrodov, pomôže prispôbiť výživu podľa stupňa gravidity a v neposlednom rade aj použitie špičkových plemenných baranov a capov, ktorí v prirodzenej plemenitbe sú schopní oplodniť 30-40 oviec, pričom použitím synchronizácie a inseminácie oviec vie jeden plemenník oplodniť asistovane od 500 do 20000 oviec. Ekonomika takéhoto systému chovu vám zníži ekonomické straty pri kýmnych dávkach, viete plánovať skupinové pôrody a tým pádom následne aj množstvo produkovaného mlieka (podstatný faktor, ak má farmár zazmluvnené množstvo mlieka pre mliekarne). Systém zvýšenia genetickej kvality celého stáda spočíva v poznaní a to začína využitím iba overených zlepšovateľov. Plemenný baran alebo cap je v tomto prípade základ poznania. Ak mám 2-3 kvalitných zlepšovateľov na 1000 oviec je to nepredstaviteľné v systéme chovu bez asistovanej reprodukcie. Tam potrebujete minimálne 20-25 baranov a strácate prehľad o prenose konkrétnych genetických znakov a vlastností, pretože neviete.. Synchronizáciou ovulácie oviec viete s vaším priamym vedomím ovplyvniť zvýšenie genetického zisku, následne zvýšenie užitočnosti, či už v mlieku alebo v mäse.

Spôsoby synchronizácie sú rôzne, dajú sa použiť obdobné programy ako pri HD v sezóne, resp. kombinácie vaginálnych progesterónových teliesok (špongií) a PMSG mimo sezónneho obdobia. Synchronizáciu ruje môže farmár vykonať aj pri použití plemenného barana/capa, ale hlavne pri použití čerstvej/chladenej inseminačnej dávky, resp. mrazenej. Tam sa odlišuje iba forma aplikácie inseminačnej dávky. Pri čerstvej

alebo chladenej dávke sa používa tzv. **cervikálna inseminácia**, čiže do krčka maternice spekulom. Túto metódu inseminácie zvládne farmár s technikom vykonať napr. priamo na dojárni, nie je potrebný veterinárny lekár. Chladená insemináčna dávka sa vkladá katétrom za druhú riasu krčka maternice a takáto ID má viac ako 200 miliónov živých spermií v jednej dávke, čo je dostatočné. Dôležitý je čas kedy inseminovať a ten záleží od použitého synchronizačného protokolu. Ak sa napr. použije kombinácia Chronogest špongie a 500 IU PMSG, tak ideálny čas je 52.-56. hodina od vytiahnutia špongie a injekčnej aplikácie hormónu PMSG. Vo všeobecnosti platí, že týmto spôsobom viete inseminovať 60-100 oviec za hodinu.

Ak mám insemináčne dávky mrazené, ktoré všeobecne majú obmedzenú koncentráciu a progresívnu pohyblivosť, tak sa používa **metóda laparoskopickej inseminácie** pomocou endoskopu a ID sa umiestňuje cez brušnú dutinu priamo do rohov maternice. Je to najvyšší typ asistovanej reprodukcie, ktorý sa používa hlavne pri dovezených ID plemenných baranov/capov zo zahraničia a kde pri použití tejto metódy zvyšujete úspešnosť inseminácie až nad 60%. Táto metóda už vyžaduje služby reprodukčného centra, ktoré disponuje technickým a personálnym vybavením na takéto typy zákrokov. Pri laparoskopickej inseminácii oviec viete pri dobrej koordinácii práce inseminovať 15-20 oviec za hodinu.

Pre lepšiu organizáciu práce viete využiť aj skorú

diagnostiku gravidity pomocou **USG (ultrasonografia)** a to už od 22.-25. dňa od inseminácie, resp. krytia baranom/capom. Vo všeobecnosti USG diagnostika gravidity je aj metóda ako pri háremovom (nesynchronizovanom) systéme chovu oviec, čiže použitím viacerých baranov v stade bez riadenia a to na základne rozdelenie oviec na vysokogavidné, gravidné do 2 mesiacov a negravidné. Takáto selekcia je dôležitá pre plánovanie pôrodov, rozdelenia oviec do skupín podľa výživových nárokov bahnic. Zároveň vie farmár pracovať so skupinou oviec, ktoré z nejakých dôvodov neboli pripustené. Pokiaľ sa vylúči faktor „baran“, ktorý je po andrologickej kontrole plodný, tak sa dá posúdiť a diagnostikovať reprodukčný problém u ovci. Vo všeobecnosti by % negravidných nemalo prekročiť 10%. V tomto prípade sa dá hovoriť o zdravom chove. Ak je toto % vyššie je potrebné pristúpiť k diagnostike problému, ktorý má vplyv na kvalitu reprodukčného zdravia.

Použitím súhrnu týchto metód viete dosiahnuť zdravotnú reprodukčnú kontrolu počas roka, ucelené skupiny pre pôrody a následne optimalizovať výživu a kŕmnu dávku pre jednotlivé skupiny oviec.

Chov oviec a kôz je podstatná súčasť nášho kultúrneho a poľnohospodárskeho dedičstva a práve preto je potrebné chov pozdvihnúť koordinovanou spoluprácou všetkých čiastkových jednotiek, aby sa zvýšila genetická kvalita chovov oviec a kôz a zároveň zvýšilo množstvo vyprodukovaných živočíšnych produktov, hlavne mlieka a mäsa.

Veterinárni blok na Mezinárodní konferenci v Koutech

■ PARAZITÉ V NAŠICH CHOVECH; UDRŽITELNÝ STAV A PREVENCE

Vlasovka slezová (*Haemonchus contortus*), nejnebezpečnejší parazitárni hlístice ovci a koz, se už definitívne usadila v našich chovech. Dokazuje každoročne svoju silu ztrátami krve vedúcimi k chudokrevnosti (anémii) až úhynům zvířat. Nachází se ve slezu a je dostatečně velká, až 5 cm, takže ztráty vysáté krve nejsou zanedbatelné. Projevují se bledostí sliznic, což nejlépe pozorujeme na očních spojivkách. Vlasovky napadají ovce a kozy společně s dalšími hlísticemi, proto se k anémii přidávají i průjmy způsobené spektrem dalších hlístic osídlujících trávicí trakt, tzv. gastrointestinálními (GIT) hlísticemi řádu Strongylida. Jejich vajíčka vylučovaná trusem si jsou velmi podobná, takže výsledkem rutinního vyšetření jsou vajíčka GIT v různé intenzitě vyjádřené křížky.

Náš téměř desetiletý výzkum hemonchózy byl po zmapování epidemiologické situace u nás cíleně zaměřen na ukazatele infekce, které by bylo možné využít k diagnostice, následně rychlé léčbě a zároveň k účinné prevenci. Získané výsledky pocházejí ze studie 210 ovci z 8 farem na Moravě a v Pardubickém kraji. Přítomnost hemonchů u ovci jsme potvrdili molekulárně biologickou metodou PCR, která vajíčka vlasovek specificky detekuje a odlišuje od ostatních podobných vajíček GIT hlístic. Výsledek této metody byl buď negativní, nebo pozitivní označující přítomnost hemonchů, ale nikoliv intenzitu infekce. U všech ovci jsme sledovali tyto **hodnocené ukazatele:**

Věk: do 2 let (< 2 roky), více než 2 roky (> 2 roky)

Výživný stav: BSC (Body Condition Score) 1-5 (1 vyhublost, 3 optimum, 5 obezita)

Anémie: FAMACHA 1,2 v normě, 3 dubiozni, 4,5 anémie

Vyšetření trusu: metoda EPG (Eggs Per Gram) počet vajíček v 1 g trusu; slabá infekce 0-500 vajíček, střední 550-2000, silná infekce nad 2000 (>2000) vajíček v 1 g trusu

Získané výsledky byly statisticky vyhodnoceny ve vztahu k hemonchóze.

Věk: neprokázali jsme vztah mezi věkem ovci a detekcí *H. contortus*.

Výživný stav (tělesná kondice): neprokázali jsme vztah mezi výživným stavem (stupněm BCS) a detekcí *H. contortus*.

Anémie: hodnocení dle FAMACHA 1,2,3, které vyjadřuje zdravě zbarvené spojivky, se prokazatelně častěji vyskytovalo u *H. contortus* negativních ovci. FAMACHA 4,5 vyjadřující bledé spojivky v důsledku chudokrevnosti bylo zjišťováno proporcionálně u *H. contortus* pozitivních i negativních zvířat.

Pokud jsme hodnotili **skupinu ovci *H. contortus* pozitivních** dle věku, zjistili jsme, že ovce mladší dvou let výrazně méně odolávají infekci vlasovkami. Anémii jsme potvrdili u 74 % mladých zvířat, zatímco u starších jen u 34 %. Ovce do 2 let si ještě nemohly vytvořit obranyschopnost danou opakovanými nízkými infekcemi vlasovkami, zatímco dospělé ovce přítomnost nižšího počtu hemonchů byly schopné tolerovat. **Anémie je signifikantním znakem hemonchózy u mladých jedinců.**

Vyšetření trusu – údaj počtu vajíček v 1 g trusu (EPG) prokázal, že **silná infekce (>2000 vajíček v 1 g trusu) udává výrazně vyšší pravděpodobnost přítomnosti *H. contortus*** než při střední nebo mírné infekci.

Z tohoto výzkumu vyplynul důležitý závěr, jehož využití v chovech může významně snížit ztráty způsobené hemonchózou. Doporučujeme kontrolovat u mladých ovcí do 2 let barvu spojivek v měsíčních intervalech a při zjištění stupně FAMACHA 3 a více okamžitě aplikovat antiparazitikum. Stupeň FAMACHA 3 je pro mladé ovce považován už za rizikový, zatímco u dospělých ovcí za uspokojivý (dubiózní). Za 14 dní po terapii je třeba zaslat trus léčených zvířat na kontrolní parazitologické vyšetření kvůli možné rezistenci. Mladé ovce jsou obecně vnímavější k infekcím hlísticemi trávicího traktu. Riziku lze předejít vyšetřením vzorků trusu mladých zvířat metodou EPG. Při větším počtu mladých jedinců zastoupených ve stádě vybereme k odebrání trusu cca 10 % zvířat této skupiny. Při zjištění středně silné až silné infekce odčervíme celou skupinu zvířat do 2 let. Kvalitní výživa, zejména dostatek bílkovin, hraje klíčovou roli v odolnosti proti parazitárním infekcím včetně hemonchózy. Výživa založená pouze na kvantitě, ale s nedostatkem bílkovin, vitamínů a minerálních látek, se projeví špatným výživným stavem a anémií, aniž by byl ještě organizmus zatížen výraznou parazitární infekcí. Tento fakt se v našem souboru potvrdil zejména u dospělých ovcí, u nichž se vyskytovala i těžší anémie 4 a 5, i když parazitární zátěž byla nevýznamná. I při kvalitní výživě je nutné doplnění základní výživy aspoň měsíc před porodem a během kojení.

Odčervování je důležitou součástí ochrany zdravotního stavu ovcí. Způsoby odčervení prošly v posledních více než 30 letech značným vývojem a velmi se změnily oproti zažitým pravidlům v minulosti. Způsobil to zejména rozvoj rezistence proti antiparazitikům, který byl zaznamenán v sedmdesátých letech minulého století a od té doby se rezistence celosvětově rozšířila. V mnoha zemích se potvrdilo, že pokud si chovatel uvědomuje nebezpečí rozvoje rezistence proti antiparazitikům, bude pravděpodobně uplatňovat opatření a bude mít prokazatelně lepší výsledky. Chceme poukázat na největší rizika spojená s odčervováním, která jsou bohužel u nás stále praktikována. Aplikace antiparazitika každý rok ve stejnou dobu nemusí splnit dobře svůj účel, protože výskyt parazitů kolísá během roku, liší se v jednotlivých letech podle přírodních podmínek – mrazivá zima, horké suché léto / mírná zima, deštivé léto. Výskyt infekčních stádií na pastvinách bude určitě vyšší po mírné zimě a během deštivého léta. Špatné načasování odčervení snižuje jeho efektivitu. Rozvoj rezistence je podporován, jestliže se odčervuje naráz celé stádo. Chybí refugie (hlístice bez kontaktu s antiparazitikem), které by zajistily přítomnost vnímavých (nerезistentních) larev na pastvině. Doporučujeme nechat aspoň 10 % zvířat bez odčervení. Rovněž přesun stáda na nové pastviny by se měl provést až za cca 10 až 14 dní po odčervení, abychom na nové pastvině neměli pouze rezistentní larvy. Udržet dobrý zdravotní stav stáda je časově náročné, protože je třeba sledovat klinické projevy jednotlivých zvířat, např. průjem, anémie a tyto jedince léčit – cílená terapie a zaslat vzorky trusu na vyšetření. Po odčervení se provádí kontrolní vyšetření trusu, podle počtu ošetřených jedinců alespoň 10 %. Vzorky trusu

by měly být odebrány 10 až 14 dní po aplikaci antiparazitika, v případě moxidektinu po 17 až 21 dnech. Pouze negativní výsledek představuje očekávanou účinnost. Snížení intenzity infekce např. ze +++ na + upozorňuje na přítomnost rezistentních hlístic, i když zdravotní stav zvířat se zlepšil. Populace rezistentních hlístic se však bude postupně navyšovat. V boji s parazitárními infekcemi a s rezistencí je výhodné zapojit selekci zvířat pro chov na základě odolnosti proti parazitům. Je to „běh na dlouhou trať“ vyžadující opakované vyšetření trusu nejlépe metodou EPG. Pro další chov jsou nevhodnější ovce s opakovaně nízkou infekcí – EPG 0–500 vajíček/1 g trusu, jejichž imunitní systém dokáže potlačit vývoj spasených infekčních larev v organizmu. Ovce tolerující středně silnou až silnou infekci bez klinických příznaků jsou pro další chov méně vhodné. Vykazují sice odolnost vůči poškození zdravotního stavu parazity, ale zároveň významně kontaminují pastviny larvami. V Evropě sílí tlak na zavedení speciálních laboratoří zaměřených na testování rezistence klasickými i moderními metodami (PCR), které by zaručovaly spolupráci na regionální, národní a mezinárodní úrovni.

Postupující globální změny ovlivňují spektrum parazitárních infekcí v našich podmínkách. Šíření teplomilných druhů dokazuje zmiňovaná hlístice *Haemonchus contortus*, která byla postrachem chovatelů ovcí a koz v tropických zemích a teď ohrožuje i naše chovy. Musíme se připravit především na zvýšený výskyt a rozšíření onemocnění přenášených vektory (Vector Borne Diseases, VBDS). Přenašeči (vektory) infekcí u přežvýkavců jsou hlavně klíšťata a krevsající létající hmyz, např. pakomárci rodu *Culicoides* přenášející bluetongue. Důležitou roli hraje naše dominantní klíště

Klíšťata

Ixodes ricinus, klíště obecné, které způsobuje závažné problémy. Jehňata bývají napadána velkým počtem těchto klíšťat, což vyvolává anémii a kožní změny často hnisající, s následnou fatální sepsí. Toxiny ve slinách klíšťat mohou vyvolávat slabost a pohybové problémy (klíšťová paralýza). Zaklíštění je mezinárodním problémem a tento druh *Ixodes ricinus* je nazýván „ovčí klíště, sheep tick“. Avšak důležitá je zároveň jeho role vektora. V našich chovech se setkáváme s přenosem bakterie *Anaplasma phagocytophilum*, která napadá bílé krvinky (konkrétně granulocyty). Hlavním rezervoárem je jelení a srnčí zvěř. Onemocnění nazýváme granulocytární anaplazmóza, klíšťová horečka ovcí a koz. Má různé klinické projevy od bezpříznakových až po vysoké teploty, dechové potíže, krvácení, ojediněle aborty, sníženou

plodnost samců v důsledku poruch spermatogeneze. Při déletrvajících infekcích dochází ke snížení imunity a vyšší vnímavosti k dalším patogenům. Diagnostika vyžaduje laboratorní vyšetření krve, potvrzení přítomnosti *Anaplasma phagocytophilum*. K léčbě je nutná aplikace antibiotik a prevenci mohou zajistit akaricidní přípravky.

Prof. MVDr. Vlasta Svobodová, CSc., DipEVP

Fakulta veterinárního lékařství

VETUNI Brno

svobodovav@vfu.cz

ANTIPARAZITIKA U OVCÍ A KOZ: FAKTA A MÝTY

Léčivé přípravky proti parazitům (antiparazitika) patří mezi nejpoužívanější léčiva v chovech malých přežvýkavců. S ohledem na jejich časté použití a možnost aplikace samotným chovatelem bez přítomnosti veterináře je nutno si uvědomit veškerá rizika spojená se vznikem rezistence, předávkováním či rezidui v mase či mléce zvířat.

Antiparazitika se dělí dle typu parazita na antikocidika, anthelmintika, akaricidy a insekticidy. Dle chemického složení se dělí na benzimidazoly, makrocyclické laktony apod. (viz Obrázek 1, Tabulka 1). Každá chemická skupina se vyznačuje charakteristickým mechanismem působení, tedy jak působí na parazita na molekulární úrovni. Rezistence na léčiva – neboli získaná odolnost parazitů vůči léčivu – se týká zejména hlístic gastro-intestinálního traktu (GIT), hovoříme tedy o anthelmintické rezistenci (AR). Nejčastěji se u ovcí a koz vyskytuje AR právě u hlístic, nověji se ve světě objevují případy AR v souvislosti s motolicí jaterní. Předcházení AR v chovech ovcí a koz je založeno na několika pilířích, kde jedním z nich je střídání anthelmintik s odlišným mechanismem působení, respektive použití jiných chemických skupin během roku. Proto jedním z cílů tohoto sdělení je seznámit chovatele se všemi skupinami anthelmintik dostupných na českém trhu, a to s ohledem na spektrum účinku, způsob podání, ochranné lhůty či kontraindikace. Nutno zdůraznit, že reálná účinnost přípravků, respektive míra rezistence na tyto přípravky, se může lišit chov od chovu.

Na hlístice GIT a plicnivky se nejčastěji používají benzimidazoly či makrocyclické laktony. Existují však další 3 skupiny anthelmintik, z nichž dvě z nich jsou registrovány v ČR. Benefity či nevýhody použití jednotlivých preparátů nejsou dány pouze cenou, spektrem účinnosti, ale také způsobem aplikace či ochrannou lhůtou. Například všechny makrocyclické laktony s výjimkou eprinomektinu nelze podávat u laktujících zvířat, jejichž mléko je určeno k lidské spotřebě. Obecně je spektrum preparátů aplikovatelných na mléčná plemena velmi omezené. Podrobnosti o všech anthelminticích proti hlísticím jsou uvedeny v Obr. 1 a Tabulce 1. Z přípravků proti tasemnicím je nejčastějším indikovaným anthelmintikem fenbendazol, albendazol či prazikvantel (Obr. 2). Ačkoliv je mezi chovateli často diskutována jejich potenciální nízká účinnost, globálně je výskyt případů rezistence u tasemnic

v porovnání s hlísticemi zcela minimální. Druhově individuální je citlivost na anthelmintika u motolic. Například proti motolici jaterní účinkují triklabendazol, albendazol ve vyšší dávce, klorisulon, klorantel či oxyklozanid, na motolici bachorovou naopak působí pouze oxyklozanid (Obr. 2).

Z důvodů dosažení vysoké účinnosti antiparazitárních léčiv v chovech, předcházení anthelmintické rezistence a dodržení nezávadnosti masných a mléčných produktů z ovcí a koz v potravním řetězci je potřeba se seznámit s některými mýty týkající se parazitů a jejich terapie. V minulosti se prosazoval trend odčervit zvířata a přesunout je na novou, čistou pastvu. Bylo však prokázáno, že právě tato opatření enormně zvyšují selekční tlak na rezistenci. Dnes již víme, že tzv. parazitární refugium (z anglického „parasite refugia“), tedy populace parazita, která nebyla vystavena účinku léčiva, je nezbytná, aby nařídila ve zvířatech přežívající rezistentní populaci červů. Refugium zajistíme jednak tím, že odčervená zvířata necháme na stejné pastvě a jednak tím, že vyselektujeme zvířata, která odčervíme. Druhým mýtem je, že koprologické vyšetření směsného vzorku zvířat nám vždy zajistí správnou volbu účinného přípravku a rozhodne o tom, zda použít či nepoužít odčervení. Vyšetření trusu má zcela jistě hodnotnou informaci o stavu zvířete, má však i svá omezení. Semi-quantitativní provedení, kdy výstupem vyšetření je přítomnost trichostrongylidních nematod (pozn. velká skupina hlístic osidlující trávicí trakt zvířat včetně vlasovky slezové) na 0 – 4 křížky je velmi subjektivní a neřekne nám, zda je odčervení indikováno či nikoliv. Navíc vyšetření směsného vzorku namísto několika individuálních vzorků nám kvantifikaci počtu vajčinek zcela rozmělní. Dále je třeba si uvědomit, že běžně prováděná koprologická metoda nám neumožní identifikaci parazitů ani na úrovni rodu. Proto je krom koprologického vyšetření nutno posoudit i klinický profil zvířete – např. přítomnost/absence průjmu, výživný stav zvířete a jeho chování, charakter trusu, výskyt otoků a zejména pak stav sliznic, respektive míra bledosti očních spojivek (FAMACHA skóre). Jedním z typických příznaků silné invaze vlasovky je tzv. otok mezisaničí (boule pod čelistí, angl. „bottle jaw“). Nejde však o specifický příznak hemonchózy, ale může mít i jinou příčinu. Při objevení otoku mezisaničí u zvířat je proto nejdůležitější prohlédnout oči a zjistit bledost spojivek. Pokud

jsou u zvířete bledé sliznice v kombinaci s otokem a celkovou slabostí, jedná se v naprosté většině o invazi vlasovkou a je nutné rychlé odčervení. V případě, že anémie není potvrzena, může být příčina otoku zcela jiná. Otok mezisaničí může být způsoben například při intoxikaci, infekci motolicí jaterní, bodnutí hmyzem, abscesu z poranění, infekci bakterií *Corynebacterium* či virové nákaze (Blue tongue).

Závěrem můžeme konstatovat, že pouze systematický boj

s parazity založený na prevenci, diagnostice a pro každý chov individuálně připraveném odčervovacím programu zajistí zdravé a ekonomicky prosperující stádo.

Příspěvek vznikl za finanční podpory MZe NAZV (QL24010306) a TAČR (TN02000017).

Autor: doc. MVDr. Adam Novobilský, Ph.D.,
Výzkumný ústav veterinárního lékařství, v.v.i.

Obrázek 1

Obrázek 2

Vysvětlivky k obrázkům.

Léčiva označená žlutou barvou nejsou ke dni 31. 12. 2023 registrována v ČR a lze je importovat do ČR pouze na výjimku schválenou ÚSKVBL. Přípravky označené šedou barvou jsou indikovány pouze pro skot a veterinární lékař může rozhodnout o jejich použití „off label“ pro ovce a kozy.

Tabulka 1 Přehled všech dostupných antiparazitik pro ovce a kozy v ČR ke dni 31. 12. 2023

Chemická skupina	Produkt	Účinná látka	Spektrum účinku (indikace)	Způsob podání	Cílový druh zvířete	Ochranná lhůta na maso/mléko#
Benzimidazoly	Albex	albendazol	hlístice GIT, plicničky, tasemnice Moniezia, dosp. motolice jaterní	peroral. susp.	sk, ov	5 d/nesmí se u mléčných plemen*
	Aldifal	albendazol	hlístice GIT, plicničky, tasemnice Moniezia, dosp. motolice jaterní	peroral. susp.	ov	11 d/nesmí se u mléčných plemen*
	Aldiverm	albendazol	hlístice GIT, plicničky, tasemnice Moniezia, dosp. motolice jaterní	peroral. susp.	sk, ov	10 d/96 hodin mléko
	AlphaBel	albendazol	hlístice GIT, plicničky, tasemnice Moniezia, dosp. motolice jaterní	peroral. susp.	sk, ov	10 d/nesmí se u mléčných plemen*
Makrocyclické laktony	Panacur	fenbendazol	hlístice GIT, plicničky, tasemnice Moniezia	peroral. susp.	ov, ko	Ov: 16 d/mléko 8 d Ko: 10 d/nesmí se u mléčných plemen*
	Ecomectin	ivermektin	hlístice GIT, plicničky, střečci, vši, zákožky	injekční - s.c.	sk, ov, pr	42 d/nesmí se u mléčných plemen*
Makrocyclické laktony	Ivomec	ivermektin	hlístice GIT, plicničky, střečci, vši, zákožky	injekční - s.c.	sk, ov, pr	28 d/nesmí se u mléčných plemen*
	Biomec	ivermektin	hlístice GIT, plicničky, střečci, vši, zákožky	injekční - s.c.	sk, ov, pr	28 d/nesmí se u mléčných plemen*
	Biomectin	ivermektin	hlístice GIT, plicničky, střečci, vši, zákožky	injekční - s.c.	sk, ov, pr	28 d/nesmí se u mléčných plemen*

Chemická skupina	Produkt	Účinná látka	Spektrum účinku (indikace)	Způsob podání	Cílový druh zvířete	Ochranná lhůta na maso/ mléko #Ochranná lhůta na maso/mléko#
	Oriverm	ivermektin	hlístice GIT, plicnivky, střečci, vši, zákožky	injekční - s.c.	sk, ov, pr	28 d/nesmí se u mléčných plemen*
	Virbamec	ivermektin	hlístice GIT, plicnivky, střečci, vši, zákožky	injekční - s.c.	sk, ov, pr	28 d/nesmí se u mléčných plemen*
	Dectomax	doramektin	hlístice GIT, plicnivky, střečci, vši, zákožky	injekční - s.c.	sk, ov, pr	70 d/nesmí se u mléčných plemen*
	Eprecis	eprino-mektin	hlístice GIT, plicnivky, nosní střečci	injekční - s.c.	sk, ov, ko	Ov+Ko: 7 d/mléko 0 d
	Eprinex Multi	eprino-mektin	hlístice GIT, plicnivky, nosní střečci	pour-on	sk, ov, ko	Ov: 2 d/mléko 0 d Ko: 1 d/mléko 0 d
Aminoacetonitri- lové deriváty	Zolvix	monepantel	hlístice GIT	peroral. susp.	ov	7 d/nesmí se u mléčných plemen*
Chinolony	Prazimex	prazikvantel	tasemnice rodu Moniezia	injekční - s.c.	ov	4 d/mléko 0 d
Kombinace anthelmintik	Closamectin	klosantel +ivermektin	hlístice GIT, plicnivky, střečci, dosp. motolice jaterní, zákožky	injekční - s.c.	ov	28 d/nesmí se u mléčných plemen*
Pyrethryny	Butox	deltametrin	mouchy, vši, všenky, kloši	pour on	ov, sk	1d/11h
	Sputop spot-on	deltametrin	mouchy, vši, klíšťata, kloši	spot on	ov, sk	28 d/nesmí se u mléčných plemen*
	Deltanil Pour-on	deltametrin	vši, všenky, klíšťata, kloši, myíazy	pour on	ov, sk	35 d/mléko 0 d
Triaziny	Baycox Multi	toltrazuril	kokcidie	peroral. susp.	ov, sk, pr	42 d/nesmí se u mléčných plemen*
	Chanox Multi	toltrazuril	kokcidie	peroral. susp.	ov, sk, pr	42 d/nesmí se u mléčných plemen*
	Tolzesya	toltrazuril	kokcidie	peroral. susp.	ov, sk, pr	42 d/nesmí se u mléčných plemen*
	Dycoxan	diklazuril	kokcidie	peroral. susp.	ov, sk	0 d/smí se podávat pouze u jehňat
	Vecoxan	diklazuril	kokcidie	peroral. susp.	ov, sk	0 d/smí se podávat pouze u jehňat

Vysvětlivky:

#Ochranná lhůta na maso a mléko je uvedena pouze pro ovci, není-li uvedeno jinak.

Cílový druh zvířete: sk (skot), ov (ovce), ko (koza), pr (prase)

„nesmí se použít u mléčných plemen“ znamená: Nepoužívat přípravek u zvířat, jejichž mléko je určeno pro lidský konzum, tedy u zvířat v laktaci a 28 dní před porodem.

CITLIVOST PŮVODCE KASEÓZNÍ LYMFADENITIDY VŮČI VYBRANÝM DEZINFEKČNÍM LÁTKÁM

Úvod

Kaseózní lymfadenitida (CLA) je chronické onemocnění, které se vyskytuje v chovech malých přežvýkavců po celém světě, a jeho rozšíření ve stádech může vést k ekonomickým ztrátám chovatelů spojeným zejména s vyřazováním velkého počtu nakažených jedinců, ale také s pravidelnými diagnostickými úkony potřebnými pro identifikaci případných dalších CLA pozitivních zvířat. Původcem onemocnění je bakterie *Corynebacterium pseudotuberculosis*, která proniká do organismu zvířete nejčastěji přes různé drobné i větší rány na těle (včetně mikrotraumat) narušující přirozenou mechanikou kožní bariéru. Bakterie se poté šíří krví nebo lymfatickým

systemem do mizních uzlin a orgánů, kde se vytváří zánětlivá ložiska – abscesy (Fontaine & Baird, 2008). V případě vnější formy nákazy, kdy jsou abscesy viditelné jako zduření pod kůží, může dojít k prasknutí a uvolnění velkého množství hnisavého obsahu s *C. pseudotuberculosis* do okolí. To vede ke kontaminaci prostředí chovu a podporuje další šíření nemoci. Aby bakterie přežily mimo svého hostitele, využívají různé mechanismy. Některé z nich se přizpůsobily na populace vytvářející biofilm, což je vrstva bakteriálních buněk přichycených k povrchu a k sobě navzájem. Biofilmy jsou často přítomny na površích a předmětech, jako například potrubí

a tanky pro transport živočišných produktů, nádoby na uchování potravin, nástroje pro veterinární zákroky a pro stříhání zvířat a také na podlahách nebo plochách ve stájích. Takto propojené mohou bakterie mnohem snáze odolávat nepříznivým vlivům přicházejícím zvenčí, mezi něž patří i aplikace dezinfekčních přípravků.

Vědecká studie na bakteriálních kmenech z ČR

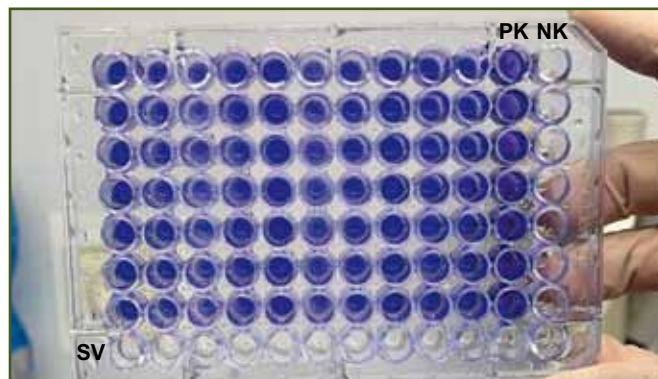
Na Výzkumném ústavu veterinárního lékařství, v. v. i. (VÚVeL) v Brně byla v rámci grantového projektu Národní agentury pro zemědělský výzkum (NAZV QK1910082) provedena studie zabývající se testy citlivosti na vybrané dezinfekční látky u bakteriálních kmenů *C. pseudotuberculosis* pocházejících z CLA pozitivních chovů ovcí a koz v ČR. Tyto kmeny byly získány v letech 2019 – 2020 kultivací zánětlivých obsahů abscesů spojených s povrchovými lymfatickými uzlinami nebo lokalizovaných v podkoží a vnitřních orgánech (játra, plíce) zvířat (obrázek 1).

Obrázek 1: Kolonie bakterie *C. pseudotuberculosis* získané po kultivaci zánětlivého obsahu z povrchového abscesu lokalizovaného na hlavě roční ovce plemene suffolk z chovu v ČR; foto: J. Marková

Testy citlivosti bakterií na dezinfekční látky

Analýzy na VÚVeL probíhaly za laboratorních podmínek a testováno bylo celkem 33 bakteriálních kmenů *C. pseudotuberculosis* schopných tvořit biofilm převážně o silné, ale i střední intenzitě (obrázek 2). Pro testy citlivosti byly zvoleny čtyři základní skupiny dezinfekčních účinných látek, a to kvartérní amonné sloučeniny (benzalkonium chlorid), oxidující sloučeniny (chlornan sodný, kyselina peroctová, PVP jód), biguanidy (chlorhexidin diglukonát) a alkoholy (etanol). Tyto látky se v chovech, ze kterých pocházely bakteriální kmeny, používají buď jako součást přípravků určených na ošetření poranění zvířat, nebo v přípravcích na dezinfekci ploch a vybavení. Účinnost použitých dezinfekčních látek byla ověřena podle normy ČSN EN 1656:2019 E a jednotlivé roztoky naředěny v závislosti na typu dezinfekčních prostředků a na koncentračním rozmezí doporučeném jejich výrobcem. Připravené série dezinfekčních látek (celkem 11 různých objemových procentuálních koncentrací pro každou testovanou látku) byly nanášeny na biofilmy *C. pseudotuberculosis* a nechaly se působit po doporučenou dobu kontaktu. Následně byla vizuálně odečtena minimální baktericidní koncentrace (MBC), což je nejnižší koncentrace dezinfekční látky, která je potřebná k inaktivaci a usmrcení mikroorganismů.

Obrázek 2: Biofilm *C. pseudotuberculosis* o silné nebo střední intenzitě obarvený pro vizualizaci genciánovou violetí (čím tmavší barva, tím silnější biofilm). Každý sloupeček představuje jeden testovaný kmen bakterie. PK – pozitivní kontrola (bakterie tvořící biofilm); NK – negativní kontrola (bakterie netvořící biofilm); SV – slepý vzorek (čistě kultivační medium); foto: D. Langová

Výsledky studie

Koncentrace jednotlivých dezinfekčních látek v rámci jejich ředících řad vykazovaly dostatečný baktericidní účinek na všech 33 kmenů *C. pseudotuberculosis* a nebylo tedy nutné pro stanovení MBC připravit vyšší. Zároveň hodnoty MBC ani v jednom případě nepřekročily koncentrace doporučené výrobcí dezinfekčních prostředků a u většiny kmenů byly dokonce nižší. U dvou kmenů tvořících silný biofilm a pocházejících ze dvou různých farem byly naměřeny hodnoty MBC pro kyselinu peroctovou uprostřed doporučeného koncentračního rozmezí. U jednoho z nich byla rovněž naměřena hodnota MBC pro PVP jód ležící na horní hranici doporučené procentuální koncentrace. Na těchto farmách by tedy pro požadovaný baktericidní efekt na biofilm *C. pseudotuberculosis* musely použité koncentrace dosahovat minimálně 0,6 % u kyseliny peroctové a 10 % u PVP jodu.

Shrnutí

Naše analýzy ukázaly, že vybrané dezinfekční látky používané v přípravcích na devíti CLA pozitivních farmách ovcí a koz v ČR působily za laboratorních podmínek baktericidně na biofilmy všech 33 testovaných kmenů *C. pseudotuberculosis*, a to v doporučených koncentračních rozmezích a za dodržení určeného času působení, tzv. expoziční doby. To je samozřejmě velmi dobrá zpráva, nicméně je třeba vzít v úvahu, že námi zjištěné hodnoty MBC byly stanoveny za laboratorních podmínek. V přirozených podmínkách farmy mohou mít dezinfekční látky po kontaktu s organickým materiálem, jako jsou různé nečistoty a hnůj, nižší účinnost nebo mohou být dokonce zcela inaktivovány. Zároveň se zde *C. pseudotuberculosis* nachází v prostředí spolu s dalšími mikroorganismy, což může potenciálně zvyšovat (ale samozřejmě i snižovat) její odolnost. Vlho, stín a nižší teploty také podporují přežívání této bakterie mimo hostitele.

Je tedy potřeba na farmách zajistit takové podmínky, aby nedocházelo k přežívání *C. pseudotuberculosis* ve vnějším prostředí a aby zde bakterie neměla dostatečný prostor pro tvorbu biofilmu. Dbejte proto na pravidelný úklid a údržbu stájových prostor a všech míst, kde dochází ke shromažďování zvířat, nebo kde se pracuje s produkty živočišného původu (včetně používaných nástrojů). Mějte připraven co nejčerstvější naředěný dezinfekční přípravek, aby byly

zajištěny požadované koncentrace, a po jeho použití dodržujte expoziční dobu nutnou pro baktericidní efekt. Za určitý čas (dva až tři měsíce) vystřídejte dezinfekční přípravek za jiný, který obsahuje jinou účinnou látku. Lépe tak předejete případnému riziku vzniku nižší citlivosti bakterií na stále stejné dlouhodobě používané dezinfekční látky.

Tato práce byla podpořena Ministerstvem zemědělství ČR v rámci řešení projektu NAZV QK1910082 a institucionální

podpory MZE-R00718.

Literatura

Fontaine, M. C., & Baird, G. J. (2008). Caseous lymphadenitis. *Small Ruminant Research*, 76(1-2), 42-48. <https://doi.org/10.1016/j.smallrumres.2007.12.025>

Autorka: MVDr. Jiřina Marková, Ph.D.

INFORMACE O VAKCÍNĚ BARBERVAX PROTI VLASOVCE SLEZOVÉ HAEMONCHUS CONTORTUS

Vakcína „Barbervax Barber's Pole Worm Vaccine“ proti vlasovce slezové není v ČR registrována, je možno ji získat na výjimku pro konkrétního chovatele a veterinárního lékaře. Chovatelka Ing. Markéta Severová s ní má velmi dobrou zkušenost na svém chovu. V případě zájmu je možno se během měsíce března obrátit na veterinárního lékaře **MVDr. Lukáše Reithmayera**, ervet@ervet.cz, tel: **720 501 155**, který může zajistit objednání i aplikaci vakcíny.

Z příbalového letáku vybíráme:

Co je vakcína Barbervax Barber's Pole Worm Vaccine

Vakcína, která pomáhá snížit vylučování vajíček *H. contortus* - vlasovky slézové, což vede k nižšímu výskytu larev na pastvinách a snížení výskytu onemocnění způsobených touto hlísticí u jehňat, roček a bahníc.

Jak vakcína působí

Barbervax obsahuje proteiny purifikované ze střevních buněk dospělých červů vlasovky slezové. Studie prokázaly, že imunizace přípravkem Barbervax vyvolává v ovčích vznik cirkulujících protilátek. Když se krev sající stádia parazita

nakrmí u očkovaných zvířat, přijímají tyto protilátky s krví. Protilátky se vážou na střevo parazita a narušují tak jeho trávicí mechanismy. To vede k vyhladovění červů, což výrazně snižuje jejich schopnost produkovat vajíčka a nakonec vede k úhynu parazitů.

Upozornění

Ovce a kozy by měly být i nadále pravidelně kontrolovány. Pokud existuje obava z infekce vlasovkou (např. neobvykle vlhké a teplé jaro), může být zapotřebí podat dávku účinného anthelmintika. Nejlépe je nechat si zkontrolovat počet vajíček červů ve vzorku ovcí a poté požádat o radu svého veterinárního lékaře nebo jiného odborníka. U jehňat narozených v listopadu nebo později je nutné provést běžné testování a kontrolu odčervení vlasovky v době první a druhé vakcinace a/nebo se poradit s místním veterinářem.

Kontraindikace

Není určeno pro jehňata mladší 3 měsíců.

Celý příbalový leták najdete na našem webu www.schok.cz - aktuality

PŘEČETLI JSME ZA VÁS

Principy bahnění a rotační pastva

Opakování matka moudrosti. Tak bychom mohli nazvat oba články, které jsme pro vás vybrali k překladu do tohoto čísla Zpravodaje. O kvalitním mlezivu jste si mohli totiž přečíst již minule, ale tentokrát je to zasazeno do kontextu a dalších doporučení v rámci bahnění. Opět je zářející, s jakou lehkostí pravděpodobně bylo saháno po antibioticích a s jakými obtížemi se ovčáci na ostrovech vrací k dobré zoohygieně, kvalitní výživě a sledování kondice zvířat, preventivní vakcinaci a dalším opatřením, které jsou pro většinu z nás samozřejmé.

Intenzivní rotační pastva je věc, kterou se potřebujeme naučit co nejdříve. Její uplatnění v takto intenzivní formě je velmi pracné, ale výsledky přináší. Předpokladem je samozřejmě voda, hlavně ta srážková, přesto je v článku zmínka i o té napájecí rozváděné hadicemi. V loňské Selské revue jsou popsány zkušenosti mladého farmáře z ČR s podobnými principy. Nechová sice ovce, ale angusky, každý den střídají oplůtky, respektive oplocují pouze tolik pastvy, kolik krávy s telaty vypasou, vyhnojí, a pak se na místo vrátí až za sedesát dní. Regenerativní pastva se to nazývá, jistě o ní uslyšíme častěji.

Ing. Martin Hošek, Ph.D.

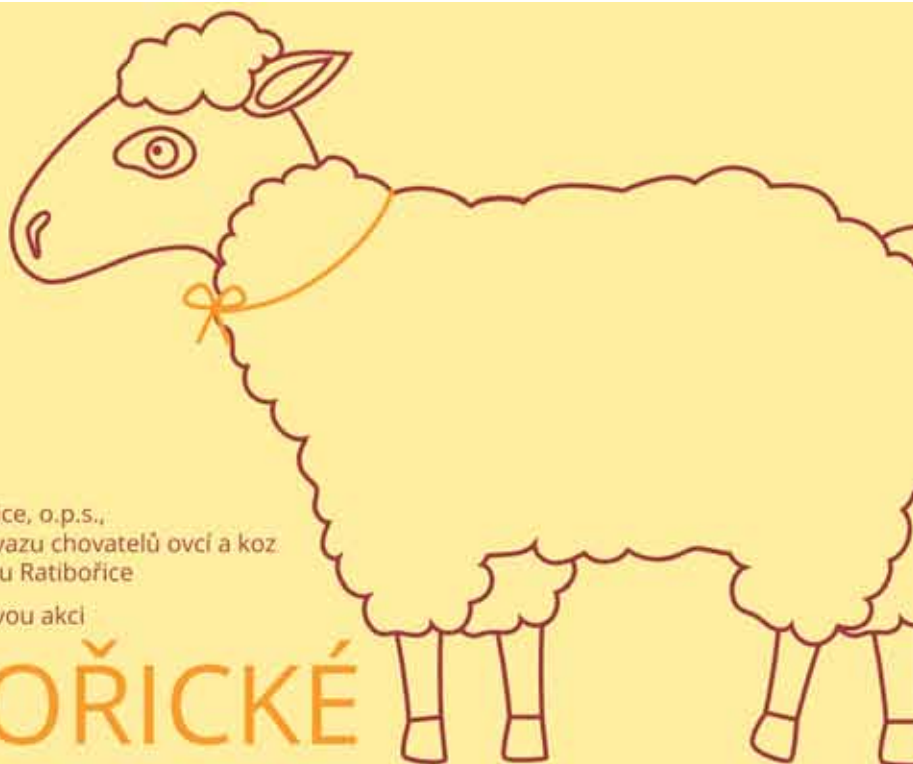
MOHOU POSTUPY PRAKTIKOVANÉ V DOBĚ BAHNĚNÍ SNÍŽIT POTŘEBU ANTIBIOTIK?

Antibiotika a odčervovací přípravky jsou revolučními produkty, které zlepšují zdraví a pohodu hospodářských zvířat a umožňují intenzivnější způsoby chovu ovcí.

Nadměrné používání však vedlo a nadále povede ke vzniku rezistence, což může způsobit, že tyto produkty nebudou plnit svou funkci. Pokud budeme nyní užívat léky zodpovědněji, prodloužíme tím jejich použitelnost v budoucnosti.

Bahnění je vždy oblastí, na kterou je třeba se zaměřit.

Bahnice bývají ustájeny na menším prostoru, případně uzavřeny v chlévě, jsou metabolicky stresované v důsledku březosti a v některých případech i rozrušené z obtížného porodu. Jehňata s dosud nevyvinutým imunitním systémem a omezenými zásobami energie se pohybují v prostředí, které může být při nedodržení zoohygienických opatření plně patogenních bakterií. Při těchto scénářích je snadné pochopit, proč se v tomto ročním období běžně používají antibiotika, která bohužel mohou svádět k nadměrnému užívání.

Centrum rozvoje Česká Skalice, o.p.s.,
Královéhradecké sdružení svazu chovatelů ovcí a koz
a Správa NKP státního zámku Ratibořice

Vás srdečně zvou na osvětovou akci

RATIBOŘICKÉ OVČÁCKÉ SLAVNOSTI A DEN ZEMĚ V BABIČČINĚ ÚDOLÍ

V SOBOTU 27. DUBNA 2024 / OD 10 DO 16 HODIN

- ukázka pastvy ovcí, práce ovčáckého psa a stříhání ovcí
- přehlídka plemen ovcí a koz
- předvedení ručního zpracování vlny
- ochutnávka ovčích a kozích sýrů i dalších specialit
- nabídka produkce od drobných zemědělců, chovatelů a pěstitelů
- předvedení práce kovářů
- tvořivé dílny pro děti
- stánkový prodej rukodělných předmětů
- nabídka místních a regionálních výrobků
- vystoupení hudební skupiny

Akce se koná za každého počasí!

Vstupné: 60 Kč, děti od 6 let 30 Kč, do 6 let zdarma

Tento projekt je spolufinancován z prostředků Města Česká Skalice a Královéhradeckého kraje.

Obec Košařiska Vás srdečně zve na tradiční

JARMARK V KOŠAŘISKÁCH

25. 5. 2024

v 10.00 hodin v kulturním areálu Dolek

MIYSZANI OWIEC
BONITACE BERANŮ A KOZLŮ
PŘEDVÁDĚNÍ TRADIČNÍCH LIDOVÝCH ŘEMESEL
VYSTOUPENÍ SOUBORŮ, LIDOVÉ HUDBY
OCHUTNÁVKA SPECIALIT SE SÝRŮ A JINÉ

Adresa:

Obecní úřad, Košařiska čp. 88,

739 81 Milíkov u Jablunkova

Tel.: + 420 558 362 821, + 420 558 362 841

e-mail: obec@kosariska.cz

EKO FARMA VRBĚTICE *Vás srdečně zve na*
SELSKÝ DEŇ 1.6.2024

od 9.00
*vstupné
dobrovolné*

Vystupí:

*CM Dokopyjan, DFS Dokopyjánek,
FS Javorník, gajdoš Petr Sovják*

Hlavní program:
**MISTROVSTVÍ
ČR VE
STRÍHÁNÍ
OVČÍ**

METODIKA KONTROLY ZDRAVÍ

Nákazová Situace v ČR v oblasti kontroly zdraví ovcí a koz

Výsledky povinného monitoringu nákaz ovcí a koz v rámci MKZ v roce 2022 a v roce 2023

- Brucelóza ovcí a koz - bez výskytu pozitivních případů
- Klusavka - bez výskytu pozitivních případů
- Tuberkulóza koz - bez výskytu pozitivních případů
- Maedi-Visna - v roce 2022 - potvrzeno 5 pozitivních zvířat na 3 hospodářstvích - zlepšení nákazové situace oproti předšlým letům. Další vyšetření proběhne podle MKZ v roce 2025 (2023 a 2024 nevyšetřováno, vyšetřeny pouze chovy nově zařazené do kontroly užitkovosti).
- Artritida a encefalitida koz - bez výskytu pozitivních případů v roce 2022. Další vyšetření proběhne podle MKZ v roce 2025 (2023 a 2024 nevyšetřováno, vyšetřeny pouze chovy nově zařazené do kontroly užitkovosti).
- Katarální horečka ovcí (v rámci MKZ povinný monitoring pouze u skotu); SVÚ v roce 2022 prováděly rovněž vyšetření KHO u ovcí a koz. Celkem bylo takto vyšetřeno 207 vzorků sérologicky (ELISA) a 164 vzorků virologicky (PCR). Všechna tato vyšetření byla negativní na KHO.

Nákazová situace v Evropě

Aktuální výskyt neštovic ovcí a koz v Evropě

Jedná se o nakažlivé onemocnění ovcí a koz, které bylo ve většině evropských zemí eradikováno, v letech 2010 - 2015 se onemocnění vyskytlo v Bulharsku a v Řecku.

Za období 19. 9. 2022 - 17. 5. 2023 bylo potvrzeno 30 ohnisek této nákazy ve Španělsku (výskyt po více než 50 letech od eradikace). Nyní má Španělsko již obnoven status území prostého této nákazy.

V roce 2023 se onemocnění dále vyskytlo v Bulharsku a v Řecku:

Bulharsko - 1 ohnisko - září 2023

Řecko - od října 2023 hlášeno několik ohnisek, první na ostrově Lesbos, další ohniska byla potvrzena v pevninské části Řecka.

Onemocnění se vyskytuje v Turecku, v Africe severně od rovníku, na Středním východě a v Asii.

Jedná se o nákazu kategorie „A“ (podle prováděcího nařízení Komise (EU) 2018/1882), tzn. nákazy, které se běžně v Unii nevyskytují a jakmile jsou zjištěny, je nutné přijmout okamžitá opatření k eradikaci.

Neštovice ovcí a koz (Capripoxvirus, poxviridae)

Virové onemocnění ovcí a koz charakterizované horečkou, generalizovaným výskytem kožních nodulů (papul), změnami na vnitřních orgánech (zejména v plicích).

Inkubační doba je 8-13 dnů, vzácně může dojít k perakutnímu úhynu před objevením se klinických příznaků, vysoká mortalita.

Obvykle onemocnění začíná horečkou, po 2 - 5 dnech se objeví na kůži makuly - malá ohraničená ložiska hyperémie (překrvení), které přechází v papuly - vystouplá, tvrdší ložiska o velikosti 0,5 - 1 cm, které pokrývají celé tělo nebo

jsou omezeny na oblast třísel, axil a perinea. Papuly na sliznicích mohou ulcerovat a nekrotizovat. Rozvíjí se dušnost v důsledku vnitřních změn na plicích, často se vyskytuje sekundární pneumonie.

Při pitvě jsou papuly nacházeny na vnitřních orgánech, jazyku, v dutině ústní, průdušnici i jícnu. Vyskytují se změny na játrech, ledvinách a běžné jsou četné léze na plicích.

Onemocnění není přenosné na člověka, vnímavé jsou pouze ovce a kozy. V případě podezření na tuto nákazu - **nutno hlásit soukromému / úřednímu veterinárnímu lékaři, kteří zajistí odběr vzorků a další postup.**

Katarální horečka ovcí (KHO)

Jedná se o infekční virové onemocnění přenášené vektory, postihuje volně žijící a domácí přežvýkavce (ovce, kozy, skot, buvoli, jeleni, většina druhů afrických antilop a velbloudů).

Infekce často probíhá subklinicky, v klinické formě se vyskytuje zejména u ovcí, zvláště u jehňat.

Výskyt v Evropě v roce 2023: Španělsko, Nizozemsko, Belgie, Německo

Epizootické hemoragické onemocnění (EHD)

Jedná se o vektorem přenášené infekční nekontagiózní virové onemocnění.

Vnímavými zvířaty jsou domácí a volně žijící přežvýkavci: především jelen běloocasý a skot; dále ovce, kozy a velbloudovití - asymptomatická infekce.

Vektor (přenašeč): hmyz rodu Culicoides (tiplíci) - sezónní infekce (druhy Culicoides, které přenášejí virus EHD, jsou pravděpodobně podobné jako ty, které přenášejí virus katarální horečky ovcí)

Klinické příznaky (KP) jsou podobné katarální horečce ovcí. KP u skotu: vzácné - často asymptomatická infekce, horečka, dýchací potíže, výtok z nozder a očí, otoky, anorexie, dysfagie, vyhublost, ulcerózní stomatitida, kulhání, erytém vemene. U ovcí a koz - bez KP.

Výskyt:

Severní Amerika, Ekvádor, Asie, Afrika, Austrálie, v posledních letech Alžírsko, Izrael, Jordánsko, Maroko, Tunisko a Turecko

V roce 2022 se onemocnění rozšířilo do Evropy:

rok 2022: Španělsko (10 ohnisek), Itálie (6 ohnisek)

rok 2023 - skot a jelenovití: Španělsko (194 ohnisek), Francie (192 ohnisek), Itálie (2 ohniska), Portugalsko (73 ohnisek)

Důvody zavlečení infekce do Evropy: pravděpodobně změny klimatických podmínek, a s tím spojená migrace vektorů na nová území.

Kolem ohniska se podle legislativy EU zřizují pásma o polooměru 150 km. Při přemísťování vnímavých druhů zvířat (platí i pro ovce a kozy) mezi členskými státy platí podmínky nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 688/2020, část II, kapitola 2, oddíl 1, článek 10:

„zvířata pocházejí ze zařízení, které se nachází uprostřed oblasti o poloměru nejméně 150 km, kde nákaza virem epizootického hemoragického onemocnění:

I) nebyla hlášena u chovaných zvířat druhů uvedených na seznamu pro uvedenou nákazu během posledních 2 let před odesláním nebo

II) byla hlášena u chovaných zvířat druhů uvedených na seznamu pro uvedenou nákazu během posledních 2 let před odesláním, ale je splněn jeden z těchto souborů požadavků:

zvířata byla držena v oblasti sezónně prosté epizootického hemoragického onemocnění za splnění požadavků konkretizovaných v tomto nařízení.

zvířata byla ochráněna před útoky vektorů během přepravy na místo určení a byla chráněna před útoky vektorů v zařízení chráněném před vektory za splnění požadavků konkretizovaných v tomto nařízení.

Brucelóza ovcí a koz

Výskyt v Evropě:

Rok 2022 – Kypr - 3 ohniska, Itálie - 1 ohnisko

Rok 2023 - bez výskytu

Klusavka

Ovce

Celkový počet potvrzených případů klusavky v zemích EU v roce 2022: 557 pozitivních zvířat.

86,2 % případů klasické klusavky bylo z 5 členských států EU, z toho nejvíce ze Španělska (ES) - 127, Itálie (IT) - 173, Řecka (EL) - 145.

Kozy

celkový počet potvrzených případů klusavky v zemích EU v roce 2022: 224 pozitivních zvířat.

96,4 % případů klasické klusavky bylo z 6 členských států EU, z toho nejvíce z Kypru (CY) - 134, Španělska (ES) - 20, Řecka (EL) - 43.

ČR podala v roce 2022 na Evropskou komisi (EK) žádost o udělení statusu zanedbatelného rizika ke klasické klusavce pro celé území. Evropský úřad pro bezpečnost potravin (EFSA) vypracoval vědecké stanovisko k žádosti ČR v říjnu 2023. Nyní ČR čeká na konečné vyjádření EK.

Metodika kontroly zdraví zvířat a nařízené vakcinace na rok 2024 - OVCE

Stále platí povinnost vyšetřovat na:

Brucelózu ovcí a koz (B. melitensis)

- plemenní licentování beraní 1 x ročně (EpC100)
- v hospodářstvích (stádech) s tržní produkcí mléka nebo v nichž se provádí kontrola užitkovosti, se vyšetření provádí 1x ročně. Do reprezentativního počtu zvířat se zařazuje 25 % samičích zvířat (všech plemen), která jsou starší 12 měsíců nebo jsou v laktaci, a to nejméně 50 samičích zvířat (je-li v hospodářství méně než 50 zvířat, musí být vyšetřena všechna starší 12 měsíců, nebo která jsou v laktaci) a všichni nekastrovaní samci starší 6 měsíců, vyjma jatečných beránků (EpC111).
- všechny zmetalky - (jeden odběr) odběr se provede bezprostředně po zmetání (EpC120).
- při podezření z nakažení se vyšetřují zmetci, případně

plodové obaly, jestliže matka je neznámá (EpC130).

TSE - Klusavku

Uhynulá, utracená a nutně poražená zvířata starší 18 měsíců nevykazující změnu chování nebo příznaky postižení nervového systému, v souladu s přílohou III. nařízení Rady a EP (ES) č. 999/2001 (EpC322).

Maedi-Visnu - vyšetření hrazeno chovatelem (ExC400), vyšetření se provede 1x za 3 roky - v roce 2023 a 2024 se vyšetření neprovádí (pouze u chovů nově zapojených do kontroly užitkovosti), vyšetření se provede v roce 2025.

Hospodářství musí být prosté na základě vyhodnocení laboratorního vyšetření ze strany KVS SVS anebo se jedná o nové hospodářství zařazené do kontroly užitkovosti, respektive již ozdravené hospodářství. Pozitivní hospodářství z předešlých let může být do monitoringu zařazeno až po ozdravení a na základě rozhodnutí příslušné KVS SVS. Seznam hospodářství v kontrole užitkovosti poskytne SCHOK.

V hospodářstvích (stádech), v nichž se provádí kontrola užitkovosti, se vyšetření provede 1 x za 3 roky. Do reprezentativního počtu zvířat se zařazuje 25 % samičích zvířat (všech plemen) starších 12 měsíců nebo v laktaci, a to nejméně 50 samičích zvířat (je-li v hospodářství méně než 50 zvířat, musí být vyšetřena všechna starší 12 měsíců, nebo která jsou v laktaci) a všichni nekastrovaní samci starší 6 měsíců, vyjma jatečných beránků.

Stále platí povinnost provádět:

Genotypizace - stanovení genotypu prionového proteinu

■ Zvířata v rámci šlechtitelského programu podle jednotlivých plemen vybraných SCHOK a Dorper Asociace cz (EpC310).

Genotypizace - Parentitu (EpC313)

Pro rok 2024 zůstává povinnost vyšetřovat zvířata určená pro plemenářská zařízení na tyto nákazy:

- Epididymitida beranů (Brucella ovis): celkem 3x před zařazením berana do střediska pro odběr spermatu, dále 1x ročně.
- Brucelóza (Brucella melitensis): celkem 2x před zařazením berana do střediska pro odběr spermatu, dále 1x ročně.

Metodika kontroly zdraví zvířat a nařízené vakcinace na rok 2024 - KOZY

Stále platí povinnost vyšetřovat na:

Brucelózu ovcí a koz (B. melitensis)

- plemenní licentování kozli 1 x ročně (EpD210)
- v hospodářstvích (stádech) s tržní produkcí mléka nebo v nichž se provádí kontrola užitkovosti, se vyšetření provádí 1x ročně. Do reprezentativního počtu zvířat se zařazuje 25 % samičích zvířat (všech plemen), která jsou starší 12 měsíců nebo jsou v laktaci, a to nejméně 50 samičích zvířat (je-li v hospodářství méně než 50 zvířat, musí být vyšetřena všechna starší 12 měsíců, nebo která jsou v laktaci) a všichni nekastrovaní samci starší 6 měsíců, vyjma jatečných kozlíků (EpD221).
- všechny zmetalky - (jeden odběr) odběr se provede bezprostředně po zmetání (EpD200)
- při podezření nakažení se vyšetřují zmetci, případně plodové obaly, jestliže matka je neznámá. (EpD230)

Tuberkulózu

V hospodářstvích (stádech) s tržní produkcí mléka se vyšetřuje jedenkrát ročně 25% samičích zvířat (všech plemen) starších 12 měsíců, a to nejméně 50 samičích zvířat (je-li v hospodářství méně než 50 zvířat, musí být vyšetřena všechna), (EpD100).

TSE - Klusavku

Všechna uhynulá, utracená a nutně poražená zvířata starší 18 měsíců nevykazující změnu chování nebo příznaky postižení nervového systému, v souladu s nařízením Rady a EP (ES) č. 999/2001 (EpD312).

Artritidu a encefalitidu koz - vyšetření hrazeno chovatelem (ExD400), vyšetření se provede 1x za 3 roky - v roce 2023 a 2024 se vyšetření neprovádí (pouze u chovů nově zapojených do kontroly užitkovosti), vyšetření se provede v roce 2025.

Hospodářství musí být prosté na základě vyhodnocení laboratorního vyšetření ze strany KVS SVS anebo se jedná o nové hospodářství zařazené do kontroly užitkovosti, respektive již ozdravené hospodářství. Pozitivní hospodářství z předešlých let může být do monitoringu zařazeno až po ozdravení a na základě rozhodnutí příslušné KVS SVS. Seznam hospodářství v kontrole užitkovosti poskytne SCHOK.

V hospodářstvích (stádech), v nichž se provádí kontrola užitkovosti, se vyšetření provede 1 x za 3 roky. Do reprezentativního počtu zvířat se zařazuje 25 % samičích zvířat (všech plemen) starších 12 měsíců nebo v laktaci, a to nejméně 50 samičích zvířat (je-li v hospodářství méně než 50 zvířat, musí být vyšetřena všechna starší 12 měsíců, nebo

■ DOTACE PRO CHOVATELE OVCÍ A KOZ V ROCE 2024

V roce 2024 bude i nadále Národní dotace na šlechtění a plemenitbu (dotační titul 2.A.) administrovat náš Svaz prostřednictvím SZIF. Zároveň budeme administrovat také žádosti o dotaci na genetické zdroje, které se týkají plemen valašská a šumavská ovce, bílá a hnědá koza krátkosrstá prostřednictvím Ministerstva zemědělství ČR. Při administraci dotací se budeme řídit vydanými Zásadami Ministerstva zemědělství pro rok 2024, která jsou již zveřejněna na našem webu www.schok.cz/dotace. Příjem žádostí bude probíhat

Výňatek se Zásad pro rok 2024

2.A. Udržování a zlepšování genetického potenciálu vyjmenovaných hospodářských zvířat

Účel

Na základě zákona č. 154/2000 Sb. a vyhlášek MZe ČR, kterými se provádějí některá ustanovení zákona č. 154/2000 Sb., a zákona č. 166/1999 Sb. zabezpečit udržování a zlepšování genetického potenciálu vyjmenovaných hospodářských zvířat.

2.A.e. Kontrola užitkovosti, výkonnostní zkoušky, výkonnostní testy a posuzování a kontrola dědičnosti užitkových vlastností a zdraví vyjmenovaných hospodářských zvířat

kteřá jsou v laktaci) a všichni nekastrovaní samci starší 6 měsíců, vyjma jatečných kozlíků.

Pro rok 2024 zůstává povinnost vyšetřovat zvířata určená pro plemenářská zařízení na tyto nákazy:

Epididymitida beranů (*Brucella ovis*): celkem 3x před zařazením kozla do střediska pro odběr spermatu, dále 1x ročně.

Brucelóza (*Brucella melitensis*): celkem 2x před zařazením kozla do střediska pro odběr spermatu, dále 1x ročně.

First Drench - antiparazitární léčba

Od roku 2023 opět možnost podávání žádostí o povolení výjimky na zásobování, výdej a použití neregistrovaného léčivého přípravku First Drench (účinné látky levamisole a praziquantel) - účinný na ploché i oblé červy (včetně *Haemonchus contortus*).

Žádost je k dispozici na webu SVS ČR (<https://www.svscr.cz/formulare-ke-stazeni/soukromi-veterinari-lekari/>).

Žádost podává **soukromý veterinární lékař** na ÚVS SVS (ÚVS SVS si dále k žádosti vyžádá stanovisko ÚSKVBL).

Žádost se vztahuje vždy na konkrétní hospodářství (1 nebo více) - nutno vyplnit veškeré požadované údaje v žádosti, mezi časté chyby v žádostech patří neuvedení registračního čísla hospodářství - nutno uvést.

Na základě kladně vyřízené žádosti (kladně rozhodnutí) je prodej léčiva zprostředkovan ČMSCH a.s. (kontaktní osoba MVDr. Pavlína Dorčáková).

v elektronické formě. Komunikace s chovateli elektronickou formou má své nesporné výhody, a proto budeme v tomto směru pokračovat. V případě, že jste si založili mail, popř. ho změnili, nezapomeňte nám to oznámit. Podobně prosím sdělte jakékoli jiné změny vašich identifikačních údajů (adresa, číslo účtu apod.). Děkujeme.

■ **Dotace na ovce** - administruje Ing. Jiří Huml - huml@schok.cz.

■ **Dotace na kozy** - administruje Šárka Kořínková - korinkova@schok.cz.

Ing. Jiří Huml

2.A.e.1. Kontrola užitkovosti

2.A.e.1.a. Podpora chovateli, jehož vyjmenovaná hospodářská zvířata jsou zařazena do KU, oprávněným osobám zajišťujícím KU. Podpora chovatelům bude poskytnuta prostřednictvím oprávněných osob, které zajišťují KU, z toho oprávněná osoba obdrží, pokud se jedná o skot 8 %, pokud se jedná o ostatní vyjmenovaná hospodářská zvířata 4 % z přiznané dotace za účelem zajištění administrace.

ovce a kozy

■ 2.A.e.1.a.0.1. u ovcí do 150 Kč za 1 kus, zapojený v KU

■ 2.A.e.1.a.0.2. u ovcí s prováděnou kontrolou mléčné užitkovosti do 300 Kč za 1 kus, zapojený v KU

- 2.A.e.1.a.K. u koz do 300 Kč za 1 kus, zapojený v KU
- 2.A.e.1.b. Podpora oprávněným osobám zajišťujícím KU na zabezpečení rozborů vzorků mléka

ovce a kozy

- 2.A.e.1.b.2. u ovcí do 9 Kč na 1 kus v KU dojených plemen v chovech, kde je prováděna kontrola mléčné užitkovosti

- 2.A.e.1.b.3. u koz do 7 Kč na 1 kus v KU dojených plemen

2.A.e.2. Výkonnostní zkoušky, kontrola dědičnosti, odhad plemenné hodnoty

2.A.e.2.i. Podpora chovateli na plemenného berana pocházejícího z chovu zapojeného v KU a zapsaného do PK s přiděleným ústředním registrem chovaného v době od 1. 9. 2023 do 31. 8. 2024.

- 2.A.e.2.i. do 17 Kč na jeden krmný den

2.A.e.2.j. 2.A.e.2.j. Podpora chovateli na plemenného kozla pocházejícího z chovu zapojeného v KU a zapsaného do PK s přiděleným ústředním registrem chovaného v době od 1. 9. 2023 do 31. 8. 2024.

- 2.A.e.2.j. do 20 Kč na jeden krmný den

2.A.e.2.k. 2.A.e.2.k. Podpora chovateli na plemenného berana nebo kozla s doloženou plemennou hodnotou,

vybraného uznaným chovatelským sdružením do plemenitby a prodaného a zařazeného v elitních třídách v období od 1. 9. 2023 do 31. 8. 2024.

- 2.A.e.2.k.1. do 3 500 Kč na 1 kus berana

- 2.A.e.2.k.2. do 3 500 Kč na 1 kus kozla

2.A.e.2.k.3. Podpora chovateli na plemennou jehnici nebo kozičku s doloženou plemennou hodnotou, vybranou uznaným chovatelským sdružením do plemenitby, zařazenou ve výsledných plemenných třídách, zapsanou do plemenné knihy a zařazenou do vlastního chovu v období od 1. 1. 2024 do 30. 6. 2024 a zapojenou v kontrole užitkovosti k 30. 6. 2024.

- 2.A.e.2.k.3.a. do 3 500 Kč na 1 kus jehnice

- 2.A.e.2.k.3.b. do 3 500 Kč na 1 kus kozičky

2.A.e.3. Podpora testování

2.A.e.3. Podpora osobě oprávněné k testování a posuzování vyjmenovaných hospodářských zvířat a chovatelským podnikům prasat.

2.A.e.3.e. Podpora osobě oprávněné k testování a posuzování ovcí nebo koz na provádění testů výkrmnosti a jatečné hodnoty, provozované příslušným uznaným chovatelským sdružením.

- 2.A.e.3.e. do 15 000 Kč na 1 prověřenou skupinu v roce

■ ZÁPIS Z JEDNÁNÍ RADY PLEMENNÝCH KNIH OVCÍ (RPKO), KTERÁ SE KONALA DNE 16. 2. 2024

V AREÁLU ČMSCH A.S., HRADIŠTKO POD MEDNÍKEM, ZASEDACÍ MÍSTNOST V HLAVNÍ BUDOVĚ

Začátek 10.00

Přítomno: 17

Omluveni: Švéda, Poborská

Hosté: Kováč, Latečka, viz. prezenční listina

Program:

- 1) Zahájení
- 2) Vyhodnocení výsledků kontroly užitkovosti ovcí za rok 2023
- 3) Vyhodnocení výsledků klasifikace plemenných beranů v roce 2023
- 4) Stanovení požadavků na matky plemenných beranů v roce 2024 a požadavky na berany klasifikované na NT v roce 2024, systém přidělování tříd za PH a poplatky za klasifikaci beranů, termíny zveřejňování PH
- 5) Stanovení rozsahu testace výkrmnosti a jatečné hodnoty ovcí v roce 2024
- 6) Termíny NT beranů v roce 2024, jmenování hodnotitelů pro jednotlivé NT
- 7) Genotypizace bahnic a kontrola parentity v chovech s produkcí plemenných beranů v roce 2024
- 8) Různé
- 9) Diskuse
- 10) Závěr

■ 1) Zahájení

Jednání zahájil Ing. Hošek, který informoval RPKO o činnosti Výboru RPKO. Výbor se sešel v roce 2023 a 2024 celkem čtyřikrát, zápisy z jednání s přijatými rozhodnutími Výboru RPKO byly členům RPKO rozeslány.

Byla provedena kontrola zápisů a úkolů z RPKO 2023

a) Proběhla revize šlechtitelských chovů. Platnost statutu ŠCH je deset let. Toto splňuje momentálně sedm chovů (Ing. Marian Sedlář – ML, Lukáš Neugebauer – T, Václav Novák – T, Ing. Pavel Sokol – SF, Tekra Lično – SF, Ing. Martin Hošek, Ph.D. – ZW, Statek Horní Dvorce – LA). V průběhu roku 2023 se o znovu uznání zajímal jeden chovatel a jedna chovatelka.

Splněno

b) VRPKO se bude zabývat zatříděním jehnic dle RCPH.

Splněno

c) Členové Rady apelují na VRPKO, aby zveřejňoval hlasování o výjimkách, včetně jejich zdůvodnění a svá rozhodnutí zveřejňoval. **Úkol trvá**

Ing. Hošek informoval RPKO o sporu mezi VRPKO, potažmo Svazem a paní Krejzlíkovou.

VRPKO navrhuje jasně stanovit pravidla pro ukládání vzorků DNA importovaných plemenů i matek beranů tak, aby k podobným situacím již nemohlo docházet.

■ 2) Vyhodnocení výsledků KU za rok 2023.

■ 3) Vyhodnocení výsledků klasifikace plemenných beranů za rok 2023.

Vyhodnocení KU ovcí a produkci plemenných beranů za rok 2023 připravil Ing. Mareš a rozeslal ji členům RPKO formou přehledů a tabulek. K výsledkům proběhla krátká diskuze.

DŮLEŽITÉ UPOZORNĚNÍ PRO CHOVATELE KOZ - PRODUCENTY PLEMENNÝCH KOZLÍKŮ

Pro rok 2024 je schválen nový dotační titul:

2. A. a. Podpora ověřování původu

Podpora uznanému chovatelskému sdružení na zajištění analýz pro stanovení genomické plemenné hodnoty plemenných ovcí a plemenných koz.

Dotace by měla být do 70 % nákladů na analýzu vykonávanou třetí stranou nebo jejich jménem s cílem stanovení genomické plemenné hodnoty a ověření původu plemenných kozlíků.

To znamená, že každý kozel, který půjde od 1. 8. 2024 na bonitaci, bude mít ověřený původ - parentitu (vše popsáno v zápise z Rady PKK).

Zbýlé procento nákladů 30 % na stanovení analýzy a ověření původu si hradí ze svých zdrojů chovatel. Předsednictvo navrhlo a bylo projednáno i na Radě PK koz, aby 30 % těchto nákladů bylo hrazeno takto: 50 % z finančních prostředků Spolku a 50 % z finančních prostředků chovatele (bude fakturováno dle počtu odebraných vzorků zvířat z chovu).

Spolková rada na svém jednání dne 27. 2. 2024 tento návrh **neschválila**.

Byl schválen tento návrh:

Zbýlé procento nákladů na analýzu pro stanovení genomické plemenné hodnoty a ověření původu plemenných koz (minimálně 30 %) hradí ze svých zdrojů chovatel. Členům Spolku může být poskytnuta sleva až do výše 50 % z této částky. Na rok 2024 je tato sleva schválená.

To znamená, že **člen Svazu** bude doplácet na jednu analýzu (jedno zvíře) 176,- bez DPH, s DPH 213,-. Pro ověření parentity je nutné mít odebraný vzorek od kozlíka a jeho rodičů = 3 vzorky.

Celkem bude tedy doplatek na ověření původu jednoho mladého kozlíka (jeho vzorek + vzorek otce, vzorek matky, v případě sourozenců se rodiče odebírají pouze jednou) = 528,- bez DPH, s DPH 639,-.

Chovatel, který **není členem Svazu**, bude doplácet na jednu analýzu (jedno zvíře) 352,- bez DPH, s DPH 426,-. Pro ověření parentity je nutné mít odebraný vzorek od kozlíka a jeho rodičů = 3 vzorky.

Celkem bude tedy doplatek na ověření původu jednoho mladého kozlíka (jeho vzorek + vzorek otce, vzorek matky, v případě sourozenců se rodiče odebírají pouze jednou) = 1.056,- bez DPH, s DPH 1.278,-.

Je tedy na rozhodnutí každého chovatele koz, který není dosud členem Svazu chovatelů ovcí a koz z.s., jestli si členství založí (nejpozději do 31. 3. 2024) a bude moci čerpat slevu na provedení ověření původu kozlíků. Z členství vyplývají i další výhody - 4x za rok Zpravodaj, kde jsou veškeré informace o chovu ovcí a koz v ČR, účast na akcích SCHOK za snížené finanční prostředky - mezinárodní konference chovatelů ovcí a koz v Koutech a další akce.

Roční členský příspěvek je 450,- včetně DPH.

Ilustrační foto: Stanislav Seibert